

Lokaal Bibliotheekbeleid Gemeente Maasgouw 2024-2027

De Bibliotheek: meer dan boeken alleen

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1. Koers en doel en Global Goals	3
2. Landelijke kaders en lokale context	4
3. Resultaten enquête en advies Adviesraad Sociaal Domein	6
4. Maatschappelijke ontwikkelingen en programmalijnen van de bibliotheek	7
5. Drie beleidsspeerpunten gemeente Maasgouw	10
6. Acties en financiën	14
Bijlagen	18

Samenvatting

Voor u ligt de nota van het lokaal bibliotheekbeleid van de gemeente Maasgouw voor de jaren 2024 tot en met 2027. Dit beleidsplan beschrijft de koers van de gemeente Maasgouw op het gebied van bibliotheekwerk. Het Kader Bibliotheekbeleid gemeente Maasgouw 2016-2019 is verlopen en door sociaal-maatschappelijke omstandigheden alsmede ontwikkelingen met betrekking tot invoering van de wettelijke zorgplicht (wijziging Wet stelsel openbare bibliotheken, Wsob), is een nieuw bibliotheekbeleid noodzakelijk. De klassieke rol van de bibliotheek als uitlener van boeken neemt door de veranderende samenleving in snel tempo af.

Het doel van dit lokaal bibliotheekbeleid om de bibliotheek bij te laten dragen aan de maatschappelijke-, educatieve- en sociale participatie van de inwoners van de gemeente Maasgouw. Dit betekent een bibliotheek als een laagdrempelige voorziening met een verbindende functie in de gemeente Maasgouw.

Met verbinding bedoelen we concreet dat de bibliotheek in de gemeente Maasgouw aansluit met haar dienstverlening bij de wensen en behoeftes van onze inwoners, verenigingen en stichtingen, onderwijs, kinderopvang, zorginstellingen, gemeenschapshuizen en alle andere maatschappelijke partners. De bibliotheek sluit aan bij de Sociale Basisinfrastructuur¹ in de gemeenschap. Dit betekent dat de bibliotheek weet wat er in Maasgouw op sociaal-maatschappelijk vlak aan de hand is en koppelt daaraan een wereld van kennis, leren en lezen. De vraag staat centraal en het aanbod wordt daarop afgestemd. Om de vraag te achterhalen zijn proactieve vaardigheden en netwerkvaardigheden vereist, ook als er in eerste aanleg (nog) geen vraag aanwezig is. De 'community librarian', als medewerker van de bibliotheek, heeft een belangrijke (netwerk)rol in deze verdere professionaliseringslag van het bibliotheekwerk in de gemeente Maasgouw.

De fysieke bibliotheekvestigingen in de gemeente Maasgouw, in Heel en Maasbracht, worden als belangrijk ervaren door onze inwoners en blijven aanwezig in de kernen van Heel en Maasbracht. De openingstijden van de bibliotheek in Heel worden verruimd en verrijkt met de inzet van professionele bemensing om aan de sociaal-maatschappelijke behoefte van onze inwoners met betrekking tot bibliotheekwerk te kunnen voldoen. Voorgaande komt niet alleen ten goede aan het bibliotheekwerk in Heel maar is een toevoeging voor het totale bibliotheekwerk in de gemeente Maasgouw. Op deze manier wordt de leefbaarheid in de kleine kernen bevorderd en het niveau van bibliotheekwerk opgetild naar de hedendaagse vereisten gericht op netwerk(functie)versterking in de kernen.

De regionale uitvoerder van het bibliotheekwerk in de gemeente Maasgouw is Bibliocenter. Een belangrijke maatschappelijke opdracht voor de bibliotheek is het voorkomen en bestrijden van laaggeletterdheid, het bevorderen van leesplezier, het bijdragen aan digitale inclusie, het versterken van basisvaardigheden, het mede zorgen voor blijvende inzetbaarheid en het meedoen in de fysieke en de digitale wereld.

Dit bibliotheekbeleid sluit aan op de speerpunten zoals benoemd in het Lokaal gezondheidsbeleid Gemeente Maasgouw 2023-2026² in de zin dat de bibliotheek door verbindingen met de lokale gemeenschap de betreffende doelgroepen kan bereiken en vanuit deze verbinding kan sturen op wat er speelt en nodig is. De bibliotheek in de rol van 'brede netwerkspecialist' draagt bij aan een sterke Sociale Basisinfrastructuur in Maasgouw. De gemeente Maasgouw wil een structuur die gebaseerd is op de eigen kracht van mensen en sociale netwerken³. Het bibliotheekbeleid sluit daarop aan.

¹Sociale Basisinfrastructuur: 'Het geheel van organisaties, diensten, voorzieningen en betrekkingen die het mogelijk maken dat mensen in redelijkheid in sociale verbanden (buurten, groepen, netwerken, gezinnen) samen kunnen leven en kunnen participeren in de samenleving' (Movisie)

² Lokaal gezondheidsbeleid Gemeente Maasgouw 2023-2026, p 8.

³ Strategische visie gemeente Maasgouw 2025, p 14-15.

1. Koers, doel en Global Goals

De samenleving verandert in een snel tempo. De rol van de bibliotheek in de maatschappij is in de loop van de tijd veranderd. Ook in de gemeente Maasgouw is deze wijziging van rol zichtbaar. De bibliotheek transformeert van een klassieke uitleenbibliotheek (tot circa 2016), via de participatiebibliotheek (tot circa 2022) naar een sociaal-maatschappelijke en educatie bibliotheek (2024-2027). Het Kader Bibliotheekbeleid gemeente Maasgouw 2016-2019 is verlopen en de sociaal-maatschappelijke omstandigheden vragen om een nieuw bibliotheekbeleid. De klassieke rol van de bibliotheek als uitlener van boeken neemt door de veranderende samenleving in snel tempo af. Om haar bijdrage in de samenleving te blijven realiseren wordt het takenpakket van de bibliotheek verbreed.

Uit de inwonersenquête en het advies van de Adviesraad Sociaal Domein blijkt dat er behoefte is aan een nieuwe koers waarin verbinding en netwerken centraal staan. Ook dragen maatschappelijke ontwikkelingen bij aan deze nieuwe koers.

Een koers die de nadruk legt op:

- ✓ De ontwikkeling van de bibliotheek als hoogwaardige en laagdrempelige voorziening die netwerkt en verbindt door haar aanbod af te stemmen op de wensen en behoeften van onze inwoners
- ✓ Het ontwikkelen van de maatschappelijke betekenis door verankering en versteviging van het bibliotheekaanbod in de gemeenschapskernen waarbij iedere doelgroep wordt bediend en iedereen op eigen wijze kan meedoen

Doel

Het doel van dit bibliotheekbeleid is om de maatschappelijke-, educatieve- en sociale participatie van onze inwoners te vergroten. Om dit te bereiken is het belangrijk dat inwoners meedoen aan de samenleving.

Meedoen aan de samenleving veronderstelt dat inwoners toegang hebben tot de passende informatie en dat zij geen kennis, taal- of digitale achterstand hebben. Als aan deze randvoorwaarden onvoldoende wordt voldaan, kan meedoen en zelfredzaamheid voor inwoners moeilijker worden. De kracht van sociale netwerken en de eigen (veer)kracht kunnen juist bijdragen om weer mee te doen en/of de zelfredzaamheid te vergroten.

De kracht van de bibliotheek is dat de bibliotheek mensen laagdrempelig verbindt met instanties, mensen met kennis en informatie, en mensen met mensen. De bibliotheek heeft daarom een belangrijke rol om als 'brede netwerkspecialist' bij te dragen aan een sterke Sociale Basisinfrastructuur in Maasgouw. De rol van 'brede netwerkspecialist' houdt in dat de bibliotheek samen met andere sociaal-maatschappelijke partners in haar netwerk diensten verleent aan inwoners. De gemeente Maasgouw wil een structuur die gebaseerd is op de eigen kracht van mensen en sociale netwerken⁴. Dit sluit naadloos aan bij het doel van dit bibliotheekbeleid. Dit bibliotheekbeleid sluit ook aan op de speerpunten zoals benoemd in het Lokaal gezondheidsbeleid Gemeente Maasgouw 2023-2026⁵.

De mening van onze inwoners over onze bibliotheek is belangrijk. Daarom is dit lokale bibliotheekbeleid opgesteld met input van onze inwoners. Er is onderzoek gedaan naar de huidige beleving, wensen en behoeften van onze inwoners over het bibliotheekwerk met een inwonersenquête in december 2022 en het inwinnen van advies bij de Adviesraad Sociaal Domein.

⁴ Strategische visie gemeente Maasgouw 2025, p 14-15.

⁵ Lokaal gezondheidsbeleid Gemeente Maasgouw 2023-2026, p 8.

Global Goals

De gemeente Maasgouw vindt het belangrijk om samen met inwoners, ondernemers en organisaties te werken aan een betere, duurzame wereld. Daarom heeft de gemeente zich verbonden aan de Global Goals: 17 duurzame ontwikkelingsdoelen om van de wereld een betere plek te maken. Dit zijn doelen om beter om te gaan met de aarde, maar ook doelen die staan voor gezond leven, gelijke kansen en welvaart voor iedereen. Dit bibliotheekbeleid sluit met haar ambities aan bij de ontwikkelingsdoelen van de Global Goals speerpunten in Maasgouw. De Global Goals waaraan dit bibliotheekbeleid bijdraagt zijn:

- Bestaanszekerheid, werk en inkomen (Global Goals 1 + 8): we helpen onze inwoners met regelingen en ondersteuning. De bibliotheek heeft een belangrijke (ondersteunende) rol in het wegwijs maken in de (informatie)dienstverlening.
- Gezondheid, zorg en sociale inclusie (Global Goals 3 + 10): iedereen moet mee kunnen doen. We luisteren naar onze inwoners voor het opstellen van het bibliotheekbeleid en zetten in op gelijke kansen voor iedereen door de bibliotheekfunctie in de dorpskernen te organiseren.

2. Landelijke kaders en lokale context

Landelijke kaders

Er zijn landelijke kaders voor openbare bibliotheken in Nederland. De Wet Stelsel Openbare Bibliotheekvoorzieningen (Wsob) is per 1 januari 2015 in werking getreden en formuleert vijf functies voor openbare bibliotheken in Nederland:

- ✓ Ter beschikking stellen van kennis en informatie
- ✓ Bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie
- ✓ Bevorderen van lezen en kennis laten maken met literatuur
- ✓ Organiseren van ontmoeting en debat
- ✓ Kennis laten maken met kunst en cultuur

In de huidige Wsob zijn de verantwoordelijkheden van gemeenten en provincies voor de openbare bibliotheken geformuleerd als bevorderingstaak. Dat wil zeggen: gemeenten zijn verantwoordelijk voor de lokale bibliotheekvoorzieningen en provincies voor de ondersteuning daarvan. Gemeenten en provincies kunnen zelf bepalen of en zo ja, op welke wijze zij aan deze verantwoordelijkheid invulling geven. Deze bevorderingstaak wordt met ingang van 2025 omgezet in een wettelijke zorgplicht.

In het coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst'⁶ heeft het kabinet de ambitie opgenomen om te streven naar een toekomstgerichte bibliotheek(voorziening). In de kamerbrief 'Een abonnement op de hele wereld, versterken van het stelsel van openbare bibliotheken' van 4 november 2022 heeft het kabinet beschreven op welke manier aan dit streven invulling zal worden gegeven. Voor de korte termijn is het noodzakelijk het netwerk van fysieke bibliotheken te repareren en te versterken. Deze versterking is kwantitatief én kwalitatief bedoeld. Vervolgens is het nodig dat de bereikbaarheid van de fysieke bibliotheek voor de langere termijn verzekerd blijft. Dit wordt bereikt door het instellen van een wettelijke zorgplicht voor gemeenten.

⁶ Coalitieakkoord 'Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst', p 32.

Met een specifieke uitkering op grond van de Regeling eenmalige lokale bibliotheekvoorzieningen 2023-2024 (Spuk-regeling lokale bibliotheekvoorzieningen) kunnen gemeenten zich voorbereiden op de komende zorgplicht. Dat betreft met name gemeenten waar het bibliotheekaanbod is teruggelopen of ontbreekt. Daarmee kunnen gemeenten de komende twee jaar (2023 en 2024) gericht het voorzieningenniveau versterken.

In aanloop naar deze wettelijke zorgplicht zal een voorstel tot wijziging van de Wet stelsel openbare bibliotheken (Wsob) voorbereid worden. Bij de invoering van de wetswijziging worden structurele middelen toegevoegd aan het gemeentefonds volgens een nader te bepalen verdeelmodel. De bedoeling is om de verdeling van middelen via de Spuk en de verdeling via het gemeentefonds zo goed mogelijk op elkaar aan te laten sluiten.

Lokale context

Er zijn twee fysieke bibliotheekvestigingen in de gemeente Maasgouw. Er is één bibliotheekvestiging voor volwassenen met een kleine jeugdcollectie in Maasbracht. Deze bibliotheek wordt bemenst door professionals en vrijwilligers. Er is ook een bibliotheekvestiging in Heel voor volwassenen met een kleine jeugdcollectie die geheel wordt bemenst door vrijwilligers. In Linne is er een afhaalpunt voor boeken. Daarnaast is er op iedere basisschool een jeugdbibliotheek behalve op het speciaal onderwijs BSO 'Op de Tump'. Het huidige bibliotheekaanbod van de bibliotheek in Maasgouw is terug te vinden in bijlage 1 van dit beleidsplan.

Het realiseren van de vijf functies van de Wsob in de gemeente Maasgouw is een taak van Stichting Bibliocenter. Dit is een regiobibliotheek die sinds haar oprichting op 1 juli 2008 door de vier gemeenten, gemeente Maasgouw, gemeente Leudal, gemeente Weert en gemeente Nederweert gezamenlijk wordt gefinancierd. Er is een samenwerkingsovereenkomst ondertekend door deze vier gemeenten en de directie van Bibliocenter voor de periode 2022 tot en met 2025. Deze samenwerkingsovereenkomst omvat echter geen inhoudelijke beleidsspeerpunten in de lokale context. De inhoudelijke speerpunten zijn opgenomen in dit beleidsplan vanaf pagina 11.

Zoals in de vorige paragraaf is aangegeven, heeft de rijksoverheid bekend gemaakt dat gemeenten vanaf 2025 een zorgplicht hebben voor bibliotheekwerk. Daartoe stelt zij extra middelen beschikbaar, verdeeld in tranches. Op het moment van schrijven is nog niet volledig bekend hoe die tranches en de voorwaarden eruitzien voor 2025.

In dit beleid sorteren we alvast voor op de nieuwe taken en verantwoordelijkheden die gemeenten en bibliotheken krijgen. Zodat de inwoners van Maasgouw in de aanloop naar 2025 volop gebruik kunnen maken van de extra mogelijkheden die de rijksoverheid beoogd.

3. Resultaten enquête

Dit beleidsplan is opgesteld vanuit de input van de inwoners. Er is onderzoek gedaan naar de huidige beleving alsmede wensen en behoeften van onze inwoners over het toekomstige bibliotheekwerk. In dit hoofdstuk worden de resultaten en conclusies weergegeven. De conclusies zijn opgesteld na verwerking van de resultaten. De uitgebreide grafieken m.b.t. de resultaten zijn opgenomen in bijlage 2.

Resultaten enquête

Hieronder volgt een benoeming van enkele resultaten van de enquête:

- ✓ De bibliotheek is vooral vanuit haar traditionele rol -het uitlenen van boeken- hoofdzakelijk bekend in de gemeente Maasgouw;
- ✓ De meeste inwoners vinden het goed dat de bibliotheek workshops en lezingen geeft op een andere locatie, bijvoorbeeld bij jeugd- en seniorenverenigingen in het dorp;
- ✓ Het aanbod van de bibliotheek - zowel het traditionele aanbod als het digitale aanbod- is bij de meeste mensen onbekend. Ook het overige (activiteiten)aanbod van de bibliotheek is bij de meeste inwoners onbekend;
- ✓ De meeste inwoners zijn het ermee eens dat indien de bibliotheek meer activiteiten zou aanbieden, ze vaker naar de bibliotheek zouden gaan;
- ✓ De meeste inwoners vinden de volgende twee bibliotheekfuncties voor de toekomst het meest belangrijk: 'leesplezier bevorderen' en 'ontwikkeling en educatie bieden';
- ✓ De meeste inwoners zijn redelijk tevreden over het aantal bibliotheekvestigingen in de gemeente;
- ✓ De lokale bibliotheekvestigingen in Maasbracht en Heel worden door de inwoners gemiddeld gewaardeerd op een cijfer 8;
- ✓ De meeste inwoners willen geen centrale bibliotheekvestiging (één bibliotheekvestiging voor de gehele gemeente);
- ✓ De meeste mensen geven de jeugdbibliotheek op de basisscholen een algemeen rapportcijfer van een 7 of hoger.

Adviesraad Sociaal Domein

De Adviesraad Sociaal Domein is betrokken bij het opstellen van dit bibliotheekbeleid en heeft een advies afgegeven. Dit advies heeft als input gediend voor het opstellen van dit bibliotheekbeleid. Het advies van de adviesraad is volledig verwerkt in de koers die we voor ogen hebben voor het bibliotheekwerk in Maasgouw en is terug te vinden in bijlage 3 van dit beleidsplan.

Conclusies enquête

Hieronder volgen de belangrijkste conclusies vanuit de enquête en de adviesraadpleging bij de Adviesraad Sociaal Domein:

- ✓ Er heerst een traditionele bibliotheekcultuur in Maasgouw maar er is behoefte aan meer;
- ✓ Er is behoefte aan aansluiting van activiteiten van de bibliotheek op locatie in de dorpskernen;
- ✓ Creëer een laagdrempelige ontmoetingsfunctie in brede zin in de dorpskernen;
- ✓ De focus van de bibliotheek moet gericht zijn op alle doelgroepen;
- ✓ Veel bestaande activiteiten die de bibliotheek organiseert zijn onbekend;
- ✓ Er is een hoge tevredenheid inzake de beleving van de fysieke bibliotheekvestigingen;
- ✓ Er bestaat in het algemeen geen behoefte aan méér bibliotheekvestigingen.

Hoewel hoofdzakelijk de traditionele bibliotheekfunctie bekend is bij de inwoners, is er behoefte aan lezingen en workshops op andere locaties, zoals bij jeugd- en seniorenverenigingen in het dorp. Dit sluit aan bij de koers om maatschappelijke activiteiten en daarmee maatschappelijk betekenis te ontwikkelen door verankering en versterking van het bibliotheekaanbod in de gemeenschap. De meeste mensen zijn redelijk tevreden over het huidige aantal bibliotheekvestigingen en dat bevestigd daarmee het aantal bibliotheekvestigingen in haar bestaan. De meeste mensen vinden dat de bibliotheekvestigingen ongeveer hetzelfde aanbod moeten hebben. Dit sluit aan bij de doorontwikkeling van de bibliotheek in Heel, zie hiervoor ook hoofdstuk 6 'acties en financiën', daar de bibliotheek in Heel op dit moment wordt gerund door alleen vrijwilligers.

Het aanbod van de bibliotheek wordt sociaal-maatschappelijk verbreed en de ontmoetingsfunctie wordt verder ontwikkeld om de maatschappelijke-, educatieve- en sociale participatie van onze inwoners te vergroten. De beleidsspeerspunten genoemd in hoofdstuk 5 van dit bibliotheekbeleid sluiten aan op voorgenomen conclusies.

4. Maatschappelijke ontwikkelingen en programmalijnen van de bibliotheek

Hieronder volgt een beschrijving van de belangrijkste maatschappelijke ontwikkelingen die invloed hebben op de dienstverlening van de bibliotheek in de gemeente Maasgouw.

Vergrijzing & nieuwkomers

De bevolking in Nederland, en ook in Maasgouw, vergrijsst en de verhoudingen in culturele achtergronden wijzigen. De bevolking in de gemeente Maasgouw groeit de laatste jaren maar de gemiddelde leeftijd stijgt en er zijn steeds meer mensen van 65 jaar en ouder⁷. Tegelijkertijd verandert de samenstelling van de bevolking door de komst van mensen met een migratieachtergrond (westerse en niet westerse migratie)⁸.

Tabel 1: inwoners naar leeftijd in de gemeente Maasgouw en de verschillen in aantallen 2021 t.o.v. 2022

Leeftijdsgroepen	2021: aantal inwoners gemeente Maasgouw	2022: aantal inwoners gemeente Maasgouw	Vershil 2021 t.o.v. 2022
0-15	2755	2.764	+ 9
15-25	2342	2.308	- 34
25-45	4765	4.836	+ 71
45-65	7563	7.415	- 148
65+	6522	6.705	+ 183
Totaal	23947	24028	+ 81

Er zijn steeds meer inwoners van 65 jaar en ouder. Deze groep wordt groter door de hogere levensverwachting. Deze groep is divers en de behoeften binnen deze groep verschillen sterk. Zo zijn er enerzijds ouderen die over de wereld reizen en ICT-vaardig zijn. Anderzijds zijn er 65-plussers die in een sociaal isolement leven en zich nauwelijks kunnen redden. Daarnaast neemt de eenzaamheid van deze groep in de loop van de jaren toe doordat steeds meer mensen in hun omgeving wegvallen. Voor hen is bijvoorbeeld de ontmoetingsfunctie dan ook belangrijk. De bibliotheken hebben een rol in het mogelijk maken van ontmoeting.

⁷ Zie tabel 1: <https://allecijfers.nl/gemeente/maasgouw>

⁸ Zie tabel 2: <https://allecijfers.nl/gemeente/maasgouw>

Tabel 2: Autochtoon of migratieachtergrond in de gemeente Maasgouw, 2018 tot en met 2022. Verdeling van de bevolking naar autochtoon, migratie Westers en migratie niet Westers

Jaar	Autochtoon	Westerse migratieachtergrond	Niet Westerse migratieachtergrond
2018	20.384	2.664	649
2019	20.329	2.691	696
2020	20.447	2.789	729
2021	20.389	2.781	777
2022	20.385	2.794	849

Maasgouw kent een aanzienlijk aantal nieuwkomers met uiteenlopende achtergronden. Dit zijn niet alleen vluchtelingen uit oorlogsgebieden, maar ook arbeidsmigranten. Deze inwoners zijn vaak slecht toegerust voor een leven in Nederland. Zij beheersen de Nederlandse taal niet voldoende en weten maar moeilijk de weg te vinden in de samenleving. Voor hen is ondersteuning nodig om de Nederlandse taal te leren en wegwijs te worden in de samenleving. Alleen dan kunnen zij volwaardig meedoen. De bibliotheken bouwen hun rol hierin uit. Vanaf 2016 is een Digi-taalhuis ingericht als startpunt in de gemeente Maasgouw voor mensen die hun basisvaardigheden willen verbeteren, met onder meer een wekelijks Taalcafé en veel actieve taalmaatjes voor één-op-één begeleiding.

Laaggeletterd & laagcijferd

Net als in heel Nederland is ook Maasgouw een groep mensen laaggeletterd. Laaggeletterdheid⁹ komt voor in alle lagen van de bevolking; mannen en vrouwen, ouderen en jongeren, werkenden en niet-werkenden.

Uit onderzoek van de onderzoeksbureaus CINOP-ecbo, ROA en Etil¹⁰ blijkt dat 5% van de bevolking in Maasgouw laaggeletterd is. Dit percentage is gebaseerd op zowel statistische gegevens als inschattingen. Het rapport gaat uit van een landelijk gemiddelde van 12%. Van de groep werkzame 30-50 jarigen in Maasgouw heeft 9% (landelijk 8%) grote moeite met lezen, schrijven en daarmee het begrijpen en toepassen van informatie. Deze groep (naar schatting 137 inwoners) beheerst niet het minimale niveau om volwaardig in de Nederlandse maatschappij te kunnen functioneren. Bij de werkende 50 plussers is dat zelfs 22% (landelijk 14%), wat neerkomt op 335 inwoners.

Daarnaast heeft ook de jeugd op de basisschool en in het voortgezet onderwijs grotere moeite met basisvaardigheden (taal, rekenen-wiskunde, burgerschap) dan verwacht, zo constateert de onderwijsinspectie in 'De staat van het onderwijs 2023' (10 mei 2023)¹¹. Een toenemend percentage leerlingen verlaat het onderwijs laaggeletterd en/of laagcijferd. Lezen en leesbevordering is een punt van aandacht voor alle leeftijdsgroepen. Voor de ontwikkeling van taalvaardigheid blijft lezen ook in latere levensfasen belangrijk.

Donderdag 19 mei 2022 is het regionaal Taalakkoord Midden-Limburg getekend. Stichting Bibliocenter en de gemeente Maasgouw zijn deelnemers van het Taalakkoord. De ondertekening van het taalakkoord was het startpunt om met een breder netwerk van partners aan de slag te gaan, om inwoners die moeite hebben met taal, rekenen en digitale vaardigheden te bereiken en te motiveren. Met name signalering van de problematiek, samenwerken met werkgevers en onderlinge kennisdeling zijn onderwerpen die gemeentegrenzen overstijgen. De bibliotheek heeft een belangrijk rol in het bevorderen en stimuleren van geletterdheid.

⁹ Laaggeletterdheid is een term voor mensen die grote moeite hebben met lezen, schrijven en/of rekenen. Mensen die laaggeletterd zijn, zijn geen analfabeten. Ze kunnen wel lezen en schrijven, maar beheersen niet het eindniveau VMBO of niveau MBO 2/3.

¹⁰ www.geletterheidinzicht.nl

¹¹ Inspectie van het Onderwijs, ministerie OCW

Digitalisering

Onze samenleving verandert snel in een kenniseconomie waarin bijvoorbeeld internet en kunstmatige intelligentie een steeds grotere rol spelen. Informatie op papier is nog altijd relevant; dit wordt wel in toenemende mate aangevuld door bijvoorbeeld internet en e-boeken. Internet en digitale informatie is alom aanwezig. Dat vraagt van inwoners dat zij zich aanpassen, nieuwe vaardigheden aanleren en kennis eigen maken om zich te handhaven in de digitale samenleving. Dat begint al van jongs af aan. Kinderen maken steeds jonger gebruik van internet, wat vraagt om begeleiding zodat zij zich bewust, kritisch, veilig en actief kunnen bewegen in de digitale wereld. Daarnaast wordt de overheid helemaal digitaal in haar contacten met de burger en dat is voor veel inwoners nog niet eenvoudig. Zij kunnen een informatieovervloed ervaren en er ontstaat bij hen kennisonzekerheid. Welke bronnen zijn betrouwbaar?

Maasgouw is deelnemer in deze kenniseconomie en bibliotheken gaan een rol spelen in het aanleren en verder stimuleren van digitale vaardigheden en mediawijsheid aan de inwoners.

De veranderende rol van de bibliotheek

De bibliotheek verandert mee met de samenleving. Van belang is dat haar dienstverlening zo nauw mogelijk aansluit op de maatschappelijke behoefte en de wensen van burgers. Al tientallen jaren is er een afname van de fysieke uitleen van boeken, die maar heel beperkt wordt gecompenseerd door digitaal lezen. Er is sprake van 'ontlezen' in de hele samenleving. De dienstverlening verschuift dan ook van het uitlenen van boeken naar dienstverlening op het gebied van lezen, leren en informeren. Als gevolg daarvan krijgt de fysieke locatie van bibliotheken een ander karakter.

De gangbare slogan - als het gaat om de overgang van de klassieke Bibliotheek naar een nieuwe Bibliotheek luidt 'Van collectie naar connectie'. Hiermee wordt bedoeld dat we af moeten van de focus op boeken en andere bronnen. Hier is namelijk minder behoefte aan. De kracht ligt in het leggen van verbindingen: tussen informatiebronnen, instellingen en mensen. Bibliotheekvestigingen maar ook gemeenschapshuizen zijn dus in toenemende mate plekken waar activiteiten plaatsvinden en waar boeken ondersteunend zijn aan de activiteiten, maar dat hoeft niet altijd. De bibliotheek past zich aan en verandert mee met haar omgeving.

Deze ontwikkeling vereist een toenemende mate van vraaggericht werken. De bibliotheek moet daarom weten wat de behoefte onder de inwoners is en hoe daarop in te spelen. Er ontstaat een nieuwe koers en samenwerkingen tussen bibliotheek en andere maatschappelijke organisaties. De bibliotheek ontwikkelt zich hierbij verder van enkelvoudige aanbieder naar 'brede netwerkspecialist' die samen met anderen diensten verleent aan burgers. De rol die de bibliotheek daarin speelt, is wisselend: van trekker en uitvoerder tot facilitator. Dat maakt dat bibliotheekorganisaties zich nog meer gaan omvormen van standalone instituten naar sterke flexibele netwerkpartners die hun aanvullende en specifieke rol binnen het netwerk uitvoeren, richting een brede maatschappelijke bibliotheek. De rol van de bibliotheek als professionele partner wordt versterkt.

De ontwikkeling van de bibliotheek naar de rol van 'brede netwerkspecialist' is te beschouwen als een verdere professionaliseringslag van het bibliotheekwerk in Maasgouw.

Programmalijnen bibliotheek

Om het hoofddoel te realiseren, is het bibliotheekwerk voor Maasgouw ingedeeld in drie programmalijnen. Deze geven invulling aan de maatschappelijke opdracht van de bibliotheek en sluiten aan bij landelijke afspraken en het beleidsprogramma van Bibliocenter.

De thema's van de programmalijnen zijn:

1. De geletterde samenleving - Leesplezier-taal: lezen, spreken, schrijven

Bibliocenter maakt een breed aanbod van informatie (fysiek en digitaal) voor iedereen toegankelijk en beschikbaar. Met de Bibliotheek op school ondersteunt Bibliocenter het formele onderwijs, vooral op het gebied van taal, lezen en mediavaardigheden. Deze aanpak, met inzet van lees- en mediaconsulenten, is ontwikkeld volgens de landelijke formule. Het primaire doel het bevorderen van geletterdheid en leesplezier.

2. Een Leven lang ontwikkelen - Community: verbinden op interesses

Bibliocenter ondersteunt mensen in het bijleren van vaardigheden zodat ze aangesloten blijven op de snel veranderende maatschappij. Ze werken daarin samen met diverse partners binnen de gemeenschap.

3. De Participatie in de informatiedienstverlening - (digi)taalvaardige inwoners

Digitalisering in het dagelijkse leven neemt toe. De bibliotheek ondersteunt inwoners bij het verkrijgen van digitale vaardigheden en draagt zo bij aan de zelfredzaamheid. De bibliotheek als informatiepunt, ook voor digitale vragen, wordt steeds belangrijker.

De drie programmalijnen sluiten aan bij onderstaande beleidsspeerpunten.

5. Drie beleidsspeerpunten gemeente Maasgouw

De bibliotheek is de schatkamer van informatie en een inspirerende ontmoetingsplek in Maasgouw. De bibliotheek biedt een relevante publieke voorziening waar inwoners van de regio de mogelijkheden vinden om een leven lang te kunnen leren. Dit doen zij vanuit laagdrempelige locaties met een aantrekkelijke, gastvrije sfeer. Collecties (fysiek en digitaal) worden er gecombineerd met een programmering (cursussen, workshops en bijeenkomsten) voor alle leeftijden. In dit bibliotheekbeleid wordt ook aandacht besteed aan de kernfuncties 'ontwikkeling en educatie', en 'het bevorderen van leesplezier', heel passend werd dit door onze inwoners als belangrijkste onderwerpen benoemd in de enquête.

Het creëren van ontmoeting en verbinding is de rode draad die de drie beleidsspeerpunten met elkaar verbindt en is geen apart beleidsspeerpunt. Dit betekent echt niet dat dit niet belangrijk is. Het creëren van ontmoeting en verbinding is in ieder beleidsspeerpunt verweven om aangehaakt te blijven bij de koers die is uitgezet: het ontwikkelen van de maatschappelijke betekenis door verankering en versteviging van het bibliotheekaanbod in de gemeenschapskernen waarbij iedere doelgroep wordt bediend en iedereen op eigen wijze kan meedoen.

Beleidspeerpunt 1: het bevorderen van vaardigheden en talenten door ontwikkeling en educatie

Om het doel te bereiken zoals is benoemd in hoofdstuk 2 (de maatschappelijke-, educatieve- en sociale participatie van onze inwoners te vergroten), is het belangrijk dat inwoners meedoen in de samenleving. De randvoorwaarden om mee te kunnen doen zijn onder andere: de vaardigheden en talenten te ontwikkelen en te leren. Dit kan voor ieder individu anders zijn omdat ieder individu zich op eigen wijze ontwikkelt.

Om de vaardigheden en talenten van inwoners door ontwikkeling en educatie te bevorderen wordt de inzet van de community librarian in de gemeenschap versterkt. De activiteiten van de bibliotheek worden afgestemd op de wensen en behoeften in de gemeenschap.

De bibliotheek ondersteunt inwoners in het bijleren van vaardigheden zodat ze aangesloten blijven op de snel veranderende maatschappij. Dit is echter breder dan basisvaardigheden. Inwoners kunnen dingen leren waar zij zelf behoefte aan hebben. Dan kan het gaan om vak- en computervaardigheden, een vreemde taal en sociale of praktische vaardigheden gericht op maatschappelijke participatie. Het verbinden op interesses, bijvoorbeeld op het gebied van taal of cultuur, draagt bij aan het kunnen meedoen aan de samenleving. De wensen en behoeften hierin worden opgehaald door de bibliotheek in de gemeenschap. De rol van de bibliotheek als 'brede netwerkspecialist' wordt daardoor volledig benut.

De uitvoering van deze bijeenkomsten is belegd bij de community librarian. Dit is een medewerker van Bibliocenter die optreedt als nieuwsgierige, ondernemende en initiërende verbinder tussen mensen en organisaties. In de gemeente Maasgouw is de community librarian actief voor 18 uur per week per 1 april 2022. De community librarian heeft in deze periode contacten gelegd met partners als de welzijnsorganisaties, scholen, dorpsraden, senioren-, jeugd-, heemkunde- en vrijwilligersverenigingen., financieel- en juridisch advieskantoren, Vluchtelingenwerk, Sociaal Raadslieden et cetera. In haar rol als vernieuwer van bibliotheekwerk en het bijdragen aan participatie in Maasgouw zorgt de bibliotheek voor een programmering die aansluit op de wensen en behoeften in de gemeenschap. Ook faciliteert Bibliocenter in huisvesting als dit nodig is. De community librarian stemt met partners af welke wensen en behoeften er in de verschillende kernen zijn en daarop wordt vervolgens ingespeeld. Dit betekent dat er per kern met regelmaat maatschappelijke, culturele, sociale en educatieve activiteiten worden georganiseerd. Laagdrempeligheid en ontmoeting, dat past bij de behoefte en uitnodigend is, zijn daarbij de kernwoorden. De plek waar de activiteit plaatsvindt verschilt per kern. Te denken valt aan een ruimte in een gemeenschapshuis, een verenigingslokaal of in een dorpscafé. De community librarian is het gezicht van de bibliotheek in de gemeenschap en is zichtbaar in haar nieuwe rol als 'brede netwerkspecialist'. De community librarian beschikt per 1 augustus 2023 over een financieel budget om de activiteiten te kunnen realiseren.

Beleidspeerpunt 2: het bevorderen van geletterdheid en leesplezier

Om het doel te bereiken zoals is benoemd in hoofdstuk 2 (de maatschappelijke-, educatieve- en sociale participatie van onze inwoners te vergroten) is het belangrijk dat inwoners meedoen in de samenleving. De randvoorwaarden om mee te kunnen doen zijn: geletterd zijn en leesplezier te ontwikkelen.

Om een geletterde samenleving te bevorderen wordt in Maasgouw de inzet van het Digi-taalhuis versterkt. Het Digi-Taalhuis is een samenwerkingsverband van verschillende lokale organisaties die in opdracht van de gemeente en samen met de gemeente werken aan een integrale aanpak van laaggeletterdheid en overige basisvaardigheden. Bij het Digi-Taalhuis kunnen mensen terecht voor informatie, advies, begeleiding en doorverwijzing naar passend onderwijs op het gebied van basisvaardigheden (taalontwikkeling, digitale vaardigheden en rekenen). Het Digi-Taalhuis gaan we inbedden in de Sociale Basisinfrastructuur van Maasgouw zodoende mensen de kans krijgen om mee te doen.

De activiteiten die de bibliotheek verzorgt op het gebied van basisvaardigheden zijn: spreekuur Digi-Taalhuis, IDO (Informatiepunt Digitale Overheid), Klik & Tik, Digisterker, Digivitaler, taalcafés,

taal cursus(web), voorlezen thuis, smartphone cursus, themabijeenkomsten zoals Voor 't zelfde geld, Gezond & Voordelig boodschappen doen, etc.

Inbedding van het Digi-Taalhuis in de sociale basisinfrastructuur vindt plaats door aansluiting van de bibliotheek bij maatschappelijke partners (Stichting Wel.kom, Algemeen Maatschappelijk werk, SD-MER, Sociaal wijkteam, PLANgroep, etc.) in Maasgouw om de dienstverlening van het Digi- Taalhuis aan te bieden en samenwerking te optimaliseren. In sommige situaties is een partner al betrokken en in sommige situaties kan de samenwerking worden verbeterd. De community librarian heeft hierbij een netwerk- en voortrekkersrol.

Laaggeletterdheid

Laaggeletterdheid is een groot maatschappelijk probleem en heeft een directe invloed op het ontwikkelen van de vaardigheden die kinderen nodig hebben om goed te kunnen functioneren in onze 21e -eeuwse maatschappij. Ten minste 1 op de 10 kinderen en jongeren loopt risico als laaggeletterde de maatschappij te betreden. Het is van groot belang dat kinderen vanaf de geboorte opgroeien in een talige omgeving. Om taal te leren zijn kinderen afhankelijk van wat zij om zich heen horen. Een kind uit een gezin waar veel gepraat wordt, heeft na vier jaar 30 miljoen meer woorden gehoord dan een kind uit een 'zwijgzaam' gezin. De omvang van de woordenschat heeft een grote invloed op het leren lezen en begrijpen van teksten. Uit onderzoek is gebleken dat voorlezen vanaf de geboorte een enorm effect heeft op de taalontwikkeling. En daarmee ook op de kansen in het latere leven van het kind en het leesplezier.

Om de geletterde samenleving te bevorderen wordt in Maasgouw ook het bibliotheekwerk op scholen, kinderopvang en consultatiebureaus verstevigd. Het bevorderen van leesplezier is hierbij de belangrijkste taak van de bibliotheek. Om van kinderen gemotiveerde en enthousiaste lezers te maken is een doorlopende aandacht voor (voor)lezen en leesmotivatie essentieel. Daarnaast richt de bibliotheek zich op ouderbetrokkenheid en professionaliseren van leerkrachten en pedagogisch medewerkers.

Lezen en leesbevordering is een punt van aandacht voor alle leeftijdsgroepen. Voor de ontwikkeling van taalvaardigheid blijft lezen ook in latere levensfasen en voor oudere doelgroepen belangrijk. De gemeente Maasgouw geeft prioriteit aan intensivering van de dienstverlening gericht op de 0-18 jarigen en hun ouders en opvoeders. De bibliotheek helpt het basisonderwijs met het aanbieden van een rijke lees- en leeromgeving. Deze lijn is in 2023 uitgebreid naar de 0-4 jarigen, in nauwe samenwerking met kinderdagopvang en consultatiebureaus. Het aanbieden van een doorgaande leeslijn is van belang om laaggeletterdheid te voorkomen. Met de formule de Bibliotheek op School (dBos) wil de bibliotheek zoveel mogelijk kinderen in de leeftijdsgroep 4-13 jarigen bereiken. De gemeente Maasgouw heeft op bijna iedere basisschool, een Bibliotheek op School/ /jeugdbibliotheek. Hierdoor is er op scholen een volledige focus op kinderboekcollecties en zijn er op iedere basisschool in onze gemeente lees- en mediaconsulenten werkzaam. Door het integreren van de Bibliotheek op School kunnen meer kinderen en docenten bereikt worden en werkt de bibliotheek effectiever aan het verbeteren van geletterdheid en informatievaardigheden. En daarmee aan preventie van laaggeletterdheid.

Om de doelgroep van 0 tot 4 jaar te bereiken, wordt ingezet op het versterken van de contacten tussen de bibliotheek, de kinderopvang en consultatiebureaus. In samenwerking tussen deze partijen moet met leesbevorderingsprojecten het plezier in lezen worden gestimuleerd. De leesmotivatie bij de jeugd, ook na de basisschool, blijft de bibliotheek stimuleren. Op basis van hun behoeften en door contacten met het basisonderwijs en voortgezet onderwijs in te zetten, gaan we kijken hoe we het bevorderen van leesplezier kunnen versterken.

Voor de ontwikkeling van taalvaardigheid blijft lezen ook in latere levensfasen en voor oudere doelgroepen belangrijk. De bibliotheek gaat ook voor de leeftijdsgroep 13-18 jarigen (pubers en jongvolwassenen) diensten ontwikkelen, bijvoorbeeld een jongerenpanel dat meedenkt, meebevest en organiseert. Mogelijk

kan dit worden opgezet met partners, zoals bijvoorbeeld het lokale jeugd- en jongerenwerk. De coördinatiefunctie van de community librarian is hier wederom van toegevoegde waarde door het zorgen voor de samenwerking hierin met de maatschappelijk partners. Door meer samenwerking met maatschappelijke organisaties, gaat Bibliocenter ook de volwassen doelgroep bereiken.

De bibliotheek ondersteunt scholen vanuit een uitvoerende, adviserende en vooral coachende rol om kinderen tot goed geïnformeerde en ontwikkelde burgers te begeleiden. Dit past binnen de rol van 'brede netwerkspecialist'.

Beleidsspeerpunt 3: het bevorderen van participatie en zelfredzaamheid in de informatiedienstverlening

Meekomen in de huidige tijd vraagt een samenhangend geheel van nieuwe vaardigheden, waaronder digivaardigheid. Om participatie en zelfredzaamheid in de informatiedienstverlening te bevorderen wordt in Maasgouw de inzet van de Informatiepunten Digitale Overheid verstevigd.

Informatiepunt Digitale Overheid

Verschuiving van digitale naar fysieke loketten vermindert toegankelijkheid voor kwetsbare inwoners in het regelen van hun huishouden, persoonlijke en overheidszaken. Sinds 2019 bieden bibliotheken in Nederland een extra dienstverlening aan inwoners: Informatiepunt Digitale Overheid (IDO('s)). Vanaf 2023 ontvangen gemeente van het Rijk financiële middelen op grond van de Regeling specifieke uitkering informatiepunten Digitale Overheid voor de realisatie en instandhouding van de IDO's. Aan de bibliotheek worden deze middelen jaarlijks als subsidie verstrekt. De dienstverlening van de Informatiepunten Digitale Overheid gaan we aanbieden in de gemeenschapskernen'.

In de bibliotheekvestiging Maasbracht wordt één IDO spreekuur per week gehouden. Dit op dinsdagochtend van 10:00 tot 12:00 uur vanwege de bezoekersaantallen en vanwege de samenwerking met het Sociaal Wijkteam. In de bibliotheekvestiging Heel wordt per augustus 2023 een Informatiepunt Digitale Overheid opgericht. Verwacht wordt dat de inwoners aan de westkant van de Maas sneller gebruik zullen maken van het Informatiepunt Digitale Overheid bij hen in de buurt. Het spreekuur in Heel vindt plaats eenmaal per 2 weken op een nader overeen te komen vast tijdstip, minimaal 2 uur per keer.

Daarnaast wordt medio augustus 2023 gestart met een mobiel Informatiepunt Digitale Overheid in overleg met diverse lokale samenwerkingspartners (Wel.kom, Maatschappelijk werk, Sociaal raadslieden, Sociaal Wijkteam en dorpscontactpersonen). Het mobiel punt bezoekt iedere week een andere dorpskern in de gemeente Maasgouw.

De IDO's worden bemenst met medewerkers van de bibliotheek. Buiten de reguliere openingstijden van het IDO kunnen inwoners een afspraak maken in de bibliotheeklocaties of door telefonisch contact op te nemen. Zodat de inwoners ook in hun eigen kern of in een nabijgelegen kern, gebruik kunnen maken van deze laagdrempelige hulp. Er is een toename van het aantal bezoekers en van het soort hulpvragen. De Informatiepunten Digitale Overheid fungeren ook als vindplaats/verwijzer voor mensen die vragen hebben op het gebied van basisvaardigheden. Mensen die moeite hebben met bijvoorbeeld digitale vaardigheden worden geattendeerd op de diverse cursussen. Met mensen die moeite hebben met taal wordt, naast de digitale vraag, gesproken over mogelijkheden om zich te ontwikkelen op taalgebied. Vanuit dit aandachtsgebied (Digi-Taalhuis) is inmiddels training gegeven aan leden van het Sociaal Wijkteam. De expertise van de bibliotheek wordt op die manier doorgegeven aan verschillende maatschappelijke organisaties in Maasgouw.

6. Acties en financiën

Vanaf 2025 ontvangen gemeenten jaarlijks 58,7 miljoen van de Rijksoverheid om aan bibliotheken te besteden met daaraan gekoppeld de zorgplicht via een wijziging van de Wsob. Door gebruik te maken van de tijdelijke Spuk-regeling lokale bibliotheekvoorzieningen gaat de gemeente Maasgouw het bibliothekennetwerk versterken en zich voorbereiden op deze wijziging van de Wsob in 2025. Gemeenten kunnen hiervoor in 2023 en 2024 geld aanvragen via de Spuk-regeling lokale bibliotheekvoorzieningen. Voor specifieke uitkeringen aan gemeenten is op grond van deze regeling voor het jaar 2023 een budget van € 17.600.000 en voor 2024 van € 38.400.000 beschikbaar.

De Spuk-regeling lokale bibliotheekvoorzieningen heeft als doel om bij te dragen aan het realiseren van toekomstgerichte bibliotheken. De Spuk wordt verstrekt als tegemoetkoming in de kosten die gemeenten maken voor de oprichting van nieuwe bibliotheekvestigingen en het verbeteren of doorontwikkelen van bestaande bibliotheekvoorzieningen. Er zijn echter maar beperkte Spuk-middelen beschikbaar. Op basis van de toekenningsystematiek van de Spuk-middelen is toekenning daarvan voor de gemeente Maasgouw niet zeker. In aanloop naar 2025 wordt, in overleg met partijen die betrokken zijn bij het bibliotheekstelsel en de beheerders van het gemeentefonds, een keuze gemaakt voor de financiële inrichting bij de invoering van de wettelijke zorgplicht. Deze middelen worden vanaf 2025 uitgekeerd in het gemeentefonds.

Er wordt ingezet op het verbinden en ontwikkelen van mensen in onze gemeente zodat de sociale-, educatieve en maatschappelijke participatie van de inwoners wordt versterkt. We willen daarom de bestaande, beperkte bibliotheekvoorziening in Heel doorontwikkelen naar een volwaardige bibliotheekvestiging en werken zo van collectie naar connectie. De nieuwe bibliotheekvestiging krijgt verruimde openingstijden, en de huidige bemensing door vrijwilligers wordt substantieel uitgebreid met de inzet van betaalde krachten. Zo willen we een professionaliseringsslag maken, de programmering verbreden en dus een toekomstbestendige en stevig in de gemeenschap gewortelde bibliotheek ontwikkelen.

Dat doen we door:

- Uitbreiding van de (betaalde) bemande uren, van 0 naar 31 uren per week (momenteel is de bibliotheek in Heel op vrijwillige basis 15 uur per week geopend).
- Het klassieke bibliotheekwerk uitvoeren (blijft door de vrijwilligers uitgevoerd, maar komt onder coördinatie te vallen van betaalde krachten)
- Het programma van de bibliotheek wordt verbreed (sociaal-maatschappelijk). Denk dan aan:
 - Inzet van de Community Librarian
 - Klik-en-Tik cursussen, workshop- en lezingen aanbod, Digi-Taalhuis, Taalakkoord etc.
 - De professionele krachten verbreden het netwerk en verkennen met welke organisaties ze samen kunnen werken.
 - Zichtbaar maken van de (nieuwe) rol en positie van de bibliotheek.

Voorgaande komt niet alleen ten goede aan het bibliotheekwerk in Heel maar is een toevoeging voor het totale bibliotheekwerk in de gemeente Maasgouw. Op deze manier wordt de leefbaarheid in de kleine kernen bevorderd en het niveau van bibliotheekwerk opgetild naar de hedendaagse vereisten gericht op netwerk(functie)versterking in de kernen. Dit past in de koers daarmee in de doorontwikkeling die we voor ogen hebben voor de bibliotheek in Maasgouw.

Financiën

In het voorjaar van 2023 is door de gemeente Maasgouw in de eerste tranche een aanvraag ingediend bij het Rijk om voor de Spuk-regeling lokale bibliotheekvoorzieningen in aanmerking te komen voor het jaar 2023. Deze aanvraag (eerste tranche) is door het Rijk afgewezen omdat het beschikbare budget ad € 17.6000.000 landelijk was overschreden en de gemeente Maasgouw te weinig punten scoorde op basis van enkele vooraf vaststaande indicatoren. Op basis van deze indicatoren is een rangschikking gemaakt. Alle gemeenten in Nederland konden een aanvraag indienen. Enkele indicatoren zijn: gemeenten zonder een bibliotheekvestiging, de gemiddelde afstand tot een bibliotheekvestiging is hoger dan 3,2 km, een onderwijsachterstand van meer dan 15% van de kinderen, een aandeel van laaggeletterden van 12% of hoger (...). Andere gemeenten in Nederland kwamen daardoor eerder in aanmerking.

Voor 2024 is er een budget van € 38.400.000 beschikbaar en wordt de aanvraag opnieuw ingediend in de periode van 15 november 2024 tot 15 december 2024 (tweede tranche).

Vanwege de onzekerheidsfactor van de toekenning van de Spuk middelen in 2024 op grond van de tijdelijke Spuk-regeling lokale bibliotheekvoorziening, zijn er twee mogelijkheden:

1. *De middelen op grond van de tijdelijke Spuk-regeling lokale bibliotheekvoorzieningen (tweede tranche) worden toegekend voor het jaar 2024 door de Rijksoverheid aan de gemeente Maasgouw:*
Dit betekent dat de doorontwikkeling van de bibliotheek versneld kan plaatsvinden in aanloop naar de wettelijke zorgplicht in 2025. Er is een vereiste cofinanciering van 20% opgelegd door het Rijk bij toewijzing van de Spuk middelen. Deze cofinanciering wordt voldaan uit de reservemiddelen die de gemeente Maasgouw heeft bij Bibliocenter. De aanvraag betreft een bedrag van € 219.855.

De reservemiddelen heeft de gemeente Maasgouw de afgelopen jaren opgebouwd vanuit positieve resultaten vanuit de exploitatie. Deze middelen zijn afdoende om de vereiste cofinanciering van (€ 43.971) te kunnen voldoen.

2. *De middelen op grond van de tijdelijke Spuk-regeling lokale bibliotheekvoorzieningen (tweede tranche) worden niet of gedeeltelijk toegekend voor 2024 door de Rijksoverheid aan de gemeente Maasgouw:*
Indien geen middelen worden toegekend voor of indien er sprake is van een gedeeltelijke toekenning op grond van de Spuk-regeling lokale bibliotheekvoorzieningen voor 2024, dan wordt bekeken in hoeverre de reservemiddelen worden aangewend die uitstaan bij Bibliocenter tot maximaal € 70.000. Hiervoor geldt dat deze uitgaven gelijk blijven aan de inkomsten (budgettair neutraal). Er wordt dan samen met Bibliocenter in overleg besloten welke acties worden ondernomen met betrekking tot de doorontwikkeling van de Bibliotheek in Heel.

De periode na de specifieke uitkering (Spuk-regeling), vanaf 2025, krijgen gemeenten een zorgplicht via een wijziging van de Wsob.

In overleg met partijen die betrokken zijn bij het bibliotheekstelsel en de beheerders van het gemeentefonds, zal een keuze worden gemaakt voor de financiële inrichting bij de invoering van de wettelijke zorgplicht. Een aandachtspunt daarbij is dat gemeenten de voorzieningen die zij op grond van de Spuk-regeling opzetten, na afloop van de regeling structureel kunnen voortzetten.

Schema financiën

Financiering kader	2023	2024	2025
Jaarlijkse reguliere budgetsubsidie bibliotheek	€ 342.300*	€ 365.400*	(Nog) niet bekend. Minimaal hetzelfde als in 2024.
Community librarian 18 uur per week	€ 29.000. Opgenomen in de reguliere budgetsubsidie ad € 342.300. Er zijn incidentele middelen gereserveerd in de begroting.	€ 29.000. Opgenomen in de reguliere budgetsubsidie ad € 365.400. Er zijn incidentele middelen gereserveerd in de begroting**	€ 29.000. Opgenomen in de reguliere budgetsubsidie. Er zijn hiervoor structurele middelen gereserveerd in de begroting** Mogelijk bekostiging vanuit middelen zorgplicht in gemeentefonds. De hoogte van dit gemeentefonds is nog niet bekend.
Realisatie doorontwikkeling bibliotheek Heel	Aanvraag Spuk middelen 2023 (eerste tranche) op grond van de Spuk-regeling lokale bibliotheekvoorzieningen afgewezen door Rijk.	Afhankelijk van toekenning Spuk middelen op grond van de Spuk-regeling lokale bibliotheekvoorzieningen 2024 (tweede tranche). Bij geen toekenning Spuk-middelen voor 2024 = gedeeltelijke realisatie: financiering vanuit de reserve ad. max € 70.000.	(Nog) niet bekend. Bekostiging vanuit middelen zorgplicht in gemeentefonds. Hoogte van het bedrag te bepalen aan de hand van de dan beschikbare middelen t.b.v. de zorgplicht 2025 (budgettair neutraal).
Activiteitenbudget Community Librarian	€ 5.000 opgenomen in de reguliere budgetsubsidie van € 342.300.	€ 10.000 opgenomen in de reguliere budgetsubsidie van € 365.400. Er zijn hiervoor structurele middelen gereserveerd in de begroting**	€ 10.000 opgenomen in de reguliere budgetsubsidie. Er zijn hiervoor structurele middelen gereserveerd in de begroting**
Instandhouding Informatiepunten Digitale Overheid	€ 23.863,24 op grond van de Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid (budgettair neutraal). Betreft een aparte subsidieverlening aan Bibliocenter.	€ 23.863,24 op grond van de Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid (budgettair neutraal). Betreft een aparte subsidieverlening aan Bibliocenter.	€ 23.863,24 op grond van de Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid (budgettair neutraal). Betreft een aparte subsidieverlening aan Bibliocenter.
Reservemiddelen bij Bibliocenter	Max € 70.000 in het totaal (budgettair neutraal).	Max € 70.000 in het totaal (budgettair neutraal)	n.v.t.

*inclusief uitvoering Community librarian 18 uur per week en activiteitenbudget. Voor 2024 is 5% indexering opgenomen t.o.v. 2023.

** Onder voorbehoud van goedkeuring begroting.

Jaarlijks plan van aanpak en evaluatie

Het eerste plan dat wordt gerealiseerd is het uitvoeringsplan ten behoeve van de doorontwikkeling van de bibliotheek in Heel. Dit wordt opgesteld door Bibliocenter, in samenspraak met de gemeente.

Daarnaast gaat Bibliocenter bijgaande haar jaarlijkse subsidieaanvraag aangeven hoe de bibliotheek elk jaar bijdraagt aan de realisatie van de beleidspeerpunten zoals beschreven in het vorige hoofdstuk. Hierin wordt opgenomen: het plan van aanpak en doelstellingen voor het jaar daarop worden zoveel mogelijk geconcretiseerd in activiteiten en beoogde resultaten. Verder wordt hierin opgenomen: werkwijze, organisatie- en verantwoordingsstructuur en financiën. Wat dat laatste betreft: voor de uitvoering van het plan vanaf 2025 zullen in ieder geval middelen die worden ontvangen t.b.v. de zorgplicht worden ingezet.

De raad zal jaarlijks door middel van een raadinformatiebrief over het plan van aanpak geïnformeerd worden.

Bijlage 1: activiteiten bibliotheek Maasgouw

Activiteiten door de leesmediaconsulenten op de scholen	Beschrijving activiteit	Kernfunctie
<p>Adviseren en coachen van de school m.b.t. leesbevordering en informatievaardigheden, stimuleren en enthousiasmeren leerkracht/pm'er/ouder, uitvoeren activiteiten en draagt zorg voor de dagelijkse gang van zaken bibliotheekpunt/bibliotheek op school, de begeleiding van de vrijwilligers en het bestellen van nieuwe boeken voor de Bibliotheken op school en het saneren in de Bibliotheken op school.</p>		
<p>Activiteiten bij themacollecties</p>	<p>Aansluitend op de thema's waar de school aan werkt wordt een collectieboeken samengesteld rondom het thema. Met deze boeken wordt een leesbevorderingsactiviteit uitgevoerd. Zo maken kinderen kennis met de verschillende soorten boeken uit de collectie en worden ze enthousiast gemaakt om deze boeken te gaan lezen.</p>	<p>Leesbevordering en literatuur</p>
<p>Bibliotheekbezoek</p>	<p>De kinderen worden wegwijs gemaakt in de bibliotheek.</p>	<p>Leesbevordering en literatuur</p>
<p>Boekenbabbel</p>	<p>Motivatie speelt een belangrijke rol bij het leren lezen. Als kinderen gemotiveerd zijn om te lezen, gaan ze meer lezen, waardoor hun lees- en taalvaardigheid verbetert. Een boekenbabbel kan helpen om kinderen te stimuleren om te gaan lezen. Een boekenbabbel is een korte en krachtige lesactiviteit van 5 tot 10 minuten die één of meerdere leerlingen helpt om boeken te kiezen of om gemotiveerd en gericht te lezen. De leesmediaconsulent gaat met de leerlingen in gesprek over het proces om tot de keuze van een boek te komen, biedt leerlingen ankers aan om de inhoud van een boek dat ze aan het lezen zijn te verbinden met hun eigen leven of spreekt over strategieën die de leerlingen kunnen toepassen wanneer zij iets niet begrijpen in het boek.</p>	<p>Leesbevordering en literatuur</p>

Boekpromotie	Activiteit waarbij een boek in het zonnetje wordt gezet. Het doel is leerlingen kennis te laten maken met verschillende boeken.	Leesbevordering en literatuur
Kinderboekenweek	In diverse groepen van de basisscholen zijn activiteiten uitgevoerd rondom het thema van de Kinderboekenweek "Gigagroen". Natuurlijk staan de boeken en het leesplezier hierbij centraal.	Leesbevordering en literatuur
Leesbevorderingsactiviteit	Activiteit om kinderen enthousiast te maken voor boeken en lezen.	Leesbevordering en literatuur
Leesoffensief	Leesbevorderingsprogramma voor de groepen 6, 7 en 8. Het Leesoffensief is er speciaal op gericht om jongens aan het lezen te krijgen. Er is volop aandacht voor leesplezier en leesmotivatie! Uit onderzoek blijkt dat jongens helaas steeds minder lezen. De gevolgen daarvan zijn niet gunstig voor hun ontwikkeling. Met het Leesoffensief willen we, samen met de scholen, gaan inzetten op activiteiten om jongens te laten ervaren dat lezen echt leuk is. Wanneer je het leesplezier ontwikkelt, heeft dat een positief effect op het leesgedrag. De leesconsulent heeft in de groepen de introductie verzorgt, een activiteit tussendoor en de afsluiting.	Leesbevordering en literatuur
Leesprogramma	Leesbevorderingsactiviteit waarbij kinderen gestimuleerd worden om leeskilometers te maken.	Leesbevordering en literatuur
Nationale Voorleesdagen	Leesbevorderingsactiviteit rondom het prentenboek van het jaar "Maximiliaan Modderman" of een prentenboek uit de top 10	Leesbevordering en literatuur
Presentatie voor schoolteam	Presentatie over leesbevordering en diverse werkvormen in het team.	Educatie en ontwikkeling
Spin in de bieb	Leerlingen maken op een speelse manier kennis met verschillende boeksoorten.	Leesbevordering en literatuur
Themacollectie: introductie	Rondom een thema is een collectie boeken samengesteld. Deze boeken worden voorgesteld aan de leerlingen d.m.v. diverse leesbevorderingsactiviteiten.	Leesbevordering en literatuur
Themacollecties (diverse onderwerpen)	Rondom een thema wordt een collectie boeken (lees- en informatieve boeken) samengesteld voor in de klas.	Leesbevordering en literatuur
Toneellezen	Toneellezen is een leuke manier om kinderen aan het lezen te krijgen. Je leest een boek met twee of meer personen. Het lijkt erg op de rollen in een toneelstuk, alleen dan hoeven de teksten niet uit het hoofd geleerd te worden. Het gaat bij het toneellezen namelijk om het lezen. De kinderen kiezen een rol en lezen om de beurt hun stuk tekst voor. In het begin wordt de tekst oplezen. Door de tekst vaker te oefenen, kunnen ze zich inleven in de rol die ze spelen en eventueel gebruik maken van intonatie en/of stemmetjes.	Leesbevordering en literatuur

Vakantielezen	Ga mee op reis naar 6 bijzondere landen: Avonturenland, Lachland, Sportmanië, Dierenrijk, De Sprookjeseilanden en Griezelkust. Dat klinkt misschien een beetje gek, maar ze bestaan echt! Ontdek het zelf en ga mee op reis! Hoe de reis begint... met een zeer gevaarlijk boek. De leesconsulent start dit programma met een leuke activiteit in de groepen. In de zomervakantie is er een vakantieactiviteit voor hele gezinnen. De bedoeling is om kinderen van de groepen 3 en 4 te stimuleren om ook in de zomervakantie te lezen. Dit om terugval te voorkomen.	Leesbevordering en literatuur
Vakantielezen: informatiebijeenkomst voor leerkrachten	Informatiebijeenkomst voor leerkrachten over vakantielezen.	Educatie en ontwikkeling
Activiteiten aanbod primair onderwijs		
De ongelooflijk bijzondere boekeneter	Dit project is gebaseerd op het gelijknamige boek van Oliver Jeffers. Harry vindt boeken letterlijk om op te eten. Wat begint met een hapje van een woordje gaat al snel over in het verslinden van hele boeken. Dit staat garant voor hilarische momenten in de klas. De klas start dit project aan een mooi gedekte tafel. Op het tafelkleed liggen onder andere voor de leerlingen bekende en onbekende boeken op borden, in een soepterrine en gebundeld op een taartschaal. Samen gaan ze in gesprek over de persoonlijke smaak van de leerlingen met betrekking tot de boeken. Tijdens het project wordt diep op het boek ingegaan: de illustraties, oorzaak en gevolg van het letterlijk en figuurlijk verslinden van boeken, het inleven in het verhaalfiguur enz. Ook gaan de leerlingen aan de slag om van het prentenboek een stripboek te maken. Verder is er aandacht voor ouderbetrokkenheid. Iedere leerling krijgt een lege boekenmenukaart mee naar huis en gaan thuis samen met de ouders een boekentop 3 te formuleren in de vorm van een voorgerecht, hoofdgerecht en nagerecht.	Leesbevordering en literatuur, kunst en cultuur
De zee kwam door de brievenbus	Project rondom het boek De zee kwam door de brievenbus (over de watersnoodramp 1953). Het boek kan op verschillende manieren en bij verschillende vakken worden ingezet (bijv. tekstbegrip, beeld maken bij een tekst, geschiedenis, aardrijkskunde, creatief schrijven, poëzie).	Leesbevordering en literatuur, kunst en cultuur
Hoe maak ik een verhaal	Hoe maak je nu een verhaal? Yoeri Slegers (Illustrator en auteur van kinderboeken) laat je alle trucjes zien en geeft veel tips. Kinderen verzinnen een verhaal, fantaseren volop en tekenen bij de tekst.	Leesbevordering en literatuur, kunst en cultuur
Muzikale voorleesactiviteit Boer Boris	Voorleesactiviteit met veel muziek. Muziek is goed voor de ontwikkeling van kinderen. Het samen zingen of rijmpjes opzeggen kan een positief effect hebben op de luisterhouding, cognitieve ontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling en motorische vaardigheden. Daarnaast kan muziek de taalontwikkeling en communicatieve vaardigheden stimuleren.	Leesbevordering en literatuur, kunst en cultuur

Muzikale voorleesactiviteit Een huis voor Harrie	Voorleesactiviteit met veel muziek. Muziek is goed voor de ontwikkeling van kinderen. Het samen zingen of rijmpjes opzeggen kan een positief effect hebben op de luisterhouding, cognitieve ontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling en motorische vaardigheden. Daarnaast kan muziek de taalontwikkeling en communicatieve vaardigheden stimuleren.	Leesbevordering en literatuur, kunst en cultuur
Piepelotheek	Bibliotheekbezoek voor groep 3	Leesbevordering en literatuur
Schatgraven	Leesprogramma waarbij leerlingen door in groepsverband veel boeken te lezen op zoek gaan naar een schat.	Leesbevordering en literatuur
Speurtocht in de jungle	Dit leesbevorderingsprogramma laat de leerlingen kennis maken met 5 verschillende boeksoorten: een leesboek, een informatief boek, een gedichtenbundel, een prentenboek en een toneelleesboek.	Leesbevordering en literatuur
Themacollecties (diverse onderwerpen)	Op aanvraag van de school wordt een collectie boeken samengesteld met lees- en informatieve boeken om te gebruiken in de klas.	Leesbevordering en literatuur
Toveren Bibababoek	Omdat de tovenaar op vakantie is mogen de leerkracht en de kinderen een aantal weken op zijn toverspullen passen. Elke week ontvangen de kinderen een brief van de tovenaar, met steeds één regel van de toverspreuk. Daarmee tovert de leerkracht samen met de kinderen elke week een ander boek over een heks of tovenaar tevoorschijn uit de tovenaarsmantel.	Leesbevordering en literatuur
Voorleeswedstrijd	De Nationale Voorleeswedstrijd is de spannendste leesbevorderingscampagne voor groep 7 en 8. Kinderen nemen het tegen elkaar op in verschillende wedstrijdrondes. Kinderen leren hierbij veel van elkaar en het wedstrijdelement is heel aansprekend. De plezierige spanning én het enthousiasme van de supporters maken de wedstrijd onvergetelijk voor leerlingen. In Maasgouw hebben 5 scholen deelgenomen. Op school wordt de schoolkampioen gekozen. Daarna organiseert Bibliocenter de regionale finales en de Halve finale.	Leesbevordering en literatuur
Wisselcollecties	Een gevarieerde en aantrekkelijke collectie boeken om te gebruiken op school.	Leesbevordering en literatuur
Overige activiteiten		
Activiteit Kinderboekenweek in Bibliocenter Heel	Activiteit rondom het thema van de Kinderboekenweek.	Leesbevordering en literatuur
Activiteit Vakantielezen in Bibliocenter Heel		Leesbevordering en literatuur en educatie en ontwikkeling
Boekstartcoach consultatiebureau (vanaf juni 2022)	Een dagdeel per week is een Boekstartcoach op het consultatiebureau aanwezig en ondersteunt de jeugdarts- en verpleegkundige door met ouders in gesprek te gaan en gerichte voorleesondersteuning te bieden.	Leesbevordering en literatuur en educatie en ontwikkeling
MediaUkkiedagen	Activiteit voor peuters en ouders rondom mediaopvoeding	Educatie en ontwikkeling

Voorleespret met Peuters (1 x per 2 weken)	Voorleesactiviteit voor peuters en ouders in de Bibliotheek Heel.	Leesbevordering en literatuur en educatie en ontwikkeling
(Ver)kopen via Marktplaats	Camouflagecursus. In deze cursus leer je Marktplaats beter kennen, veilig te communiceren via internet en veilig online te betalen en ontvangen.	Educatie en ontwikkeling, ontmoeting en debat
Omgaan met je smartphone	Wat kunt u eigenlijk allemaal met uw mobiele telefoon? In onze korte cursus leert u o.a. hoe u kunt bellen, sms-en en foto's kunt maken.	Educatie en ontwikkeling, ontmoeting en debat
Digisterker	Niet iedereen is in staat om digitaal te communiceren met de overheid of huisarts. Toch werkt men er hard aan om het contact met de burgers steeds meer digitaal te laten verlopen. Je leert hoe je gebruik kan maken van digitale (overheids)diensten van bijvoorbeeld de gemeente, het UWV, de Belastingdienst of de Digitale zorg.	Educatie en ontwikkeling, ontmoeting en debat
Klik&Tik	Computercursus voor beginners. Men leert typen, e-mailen en internetten.	Educatie en ontwikkeling, ontmoeting en debat
Taalcafé	Voor iedereen vanaf 18 jaar die de Nederlandse taal (beter) wil leren. De nadruk ligt op spreken en begrijpen. In een gezellige sfeer spreekt men met elkaar over gewone dingen zoals werk, eten en drinken, hobby's en gezondheid.	Educatie en ontwikkeling, ontmoeting en debat
Taalwandeling (Taalcafé)	Onderweg wordt adhv een themakaart de taal geoefend. Bijvoorbeeld een bezoek aan de molen of een volkstuin.	Educatie en ontwikkeling, ontmoeting en debat
Taalcursus	De cursus Nederlands <i>Tel mee met Taal</i> is voor iedereen die het lezen en schrijven van de Nederlandse taal lastig vindt. En na een inburgering wil blijven oefenen met de Nederlandse taal en de taalvaardigheid wil verbeteren. De inhoud wordt aangepast aan de leervraag. De cursus is niet bedoeld voor nieuwkomers die inburgeringsplichtig zijn.	Educatie en ontwikkeling, ontmoeting en debat
Typecursus	Blind leren typen met 10 vingers.	Educatie en ontwikkeling
Avond van de duurzaamheid	In samenwerking met Coöperatie Duurzaamheid Maasgouw. Informatieavond over o.a. energiebesparing, verduurzamen woning etc.	Educatie en ontwikkeling, ontmoeting en debat
Voorlezen thuis	<i>Voorlezen thuis</i> zorgt ervoor dat kinderen met een taalachterstand extra aandacht krijgen. Een jong kind is enorm gevoelig voor taal. Als een kind drie jaar is kun je al zien dat er een groot verschil is in de woordenschat, tussen kinderen die veel in aanraking komen met taal en kinderen die weinig taal horen. Dit verschil in taalontwikkeling halen kinderen later moeilijk in. <i>Veel voorlezen</i> en kinderen aanmoedigen zelf te lezen, zorgt ervoor dat kinderen gemotiveerder zijn om te lezen. Ze gaan meer lezen	Leesbevordering en literatuur, educatie en ontwikkeling

	en hierdoor presteren kinderen beter op school. Ouders kunnen het best zo vroeg mogelijk met een positieve leesopvoeding beginnen. 20 weken lang wordt 1 keer per week in een gezin voorgelezen.	
Boek aan huis	Voor inwoners die niet meer zelf naar de bieb kunnen komen is er de dienst "Boek aan huis". Boeken dragen vaak in de laatste levensfase bij aan kwaliteit van leven.	Leesbevordering en literatuur
Passend Lezen	Voor inwoners met problemen met het zicht bieden we specifieke materialen om te kunnen blijven lezen	Leesbevordering en literatuur
Dienstverlening Zorginstellingen	Bij diverse zorginstellingen wordt gewerkt met een toegespitste collectie in huis.	Leesbevordering en literatuur

Bijlage 2: Enquête

Steekproef

Uitvoering:	december 2022
Uitwerking resultaten:	januari + februari 2023
Kanalen:	via Social Media, bewonerspanel, uitzetten bij partners.
Focus op drie pijlers :	locatie, aanbod en functie
Aantal:	314 personen hebben deelgenomen

- 307 personen wonen in gemeente Maasgouw;
- De leeftijdsgroep tussen 55 en ouder jaar het meest is vertegenwoordigd (75%)
- De leeftijdsgroep onder de 55 jaar het minst is vertegenwoordigd (25%)
- De grootste groep afkomstig is uit Brachterbeek en Maasbracht
- De verdeling tussen leden en niet-leden van de Bibliotheek nagenoeg gelijk is

Kanttekeningen:

- bepaalde doelgroep blijft buiten bereik
- Personen jonger dan 54 jaar ondervertegenwoordigd

Op basis van bovenstaande gegevens is de steekproef representatief bevonden..

Resultaat enquête

- ✓ De bibliotheek is vooral vanuit haar traditionele rol - het uitlenen van boeken- hoofdzakelijk bekend in de gemeente Maasgouw;
- ✓ De meeste mensen vinden het goed dat de bibliotheek workshops en lezingen geeft op een andere locatie, bijvoorbeeld bij jeugd- en seniorenverenigingen in het dorp;
- ✓ Het aanbod van de bibliotheek - zowel het traditionele aanbod als het digitale aanbod- is bij de meeste mensen onbekend. Ook het overige (activiteiten)aanbod van de bibliotheek is bij de meeste mensen onbekend;
- ✓ De meeste mensen zijn het ermee eens dat indien de bibliotheek meer activiteiten zou aanbieden, ze vaker naar de bibliotheek zouden gaan;
- ✓ De meeste mensen vinden de volgende twee bibliotheekfuncties voor de toekomst het meest belangrijk: 'leesplezier bevorderen' en 'ontwikkeling en educatie bieden';
- ✓ De bibliotheekvestigingen in Heel en Maasbracht moeten blijven bestaan volgens de meeste mensen;
- ✓ Onze fysieke bibliotheekvestigingen in Maasbracht en Heel worden door de inwoners gemiddeld gewaardeerd op een cijfer 8;
- ✓ De meeste mensen willen geen centrale bibliotheekvestiging (één bibliotheekvestiging voor de gehele gemeente);
- ✓ De meeste mensen zijn neutraal over de stelling of er meer bibliotheekvestigingen moeten komen;
- ✓ De meeste mensen geven de jeugdbibliotheek op de basisscholen een algemeen rapportcijfer van een 7 of hoger;
- ✓ Het meest bekend in het overige aanbod van de bibliotheek zijn de workshops 'omgaan met een smartphone of veilig internetbankieren en 'het taalcafé';
- ✓ Het minst bekend is het overige aanbod van de bibliotheek van het project 'boekstart' in de kinderopvang en het project 'voorlezen thuis';
- ✓ De meeste mensen komen bij de bibliotheek om boeken te lenen;
- ✓ De meeste mensen geven als reden aan waardoor ze niet naar de bibliotheek komen omdat ze vaak online vinden wat ze nodig hebben;
- ✓ Alle doelgroepen moeten evenveel focus krijgen in het nieuwe bibliotheekbeleid, van jong tot oud.

- ✓ De meeste mensen vinden de volgende twee bibliotheekfuncties het meest belangrijk: 'leesplezier bevorderen' en 'ontwikkeling en educatie bieden';
- ✓ Veel mensen vinden het aanbieden van studieplekken in de bibliotheek heel goed passen in de gemeente;
- ✓ Veel mensen vinden het organiseren van een literair café of schrijversbezoek door de bibliotheek heel goed passen in onze gemeente;
- ✓ Veel mensen vinden het organiseren van een taal cursus, bijvoorbeeld Spaans of Italiaans, passen in onze gemeente;
- ✓ De meeste mensen zijn neutraal over de stelling of er meer bibliotheekvestigingen moeten komen;
- ✓ De meeste mensen vinden dat alle vestigingen ongeveer hetzelfde aanbod moeten hebben;
- ✓ De afhaalvestiging in Linne is bij veel mensen onbekend maar wordt door diegenen die hem bezoeken wel als waardevol ervaren;
- ✓ Iets meer dan de helft van de mensen zou waarschijnlijk geen gebruik maken van het Informatiepunt Digitale Overheid in onze gemeente tegenover iets minder dan de helft van de mensen waarschijnlijk wel;
- ✓ Iets meer dan de helft van de mensen geeft er de voorkeur om zowel de volwassenencollectie als jeugdcollecties samen aan te bieden in de bibliotheek;

Bezoekredenen bibliotheek

1a. De meeste mensen bezoeken de bibliotheek om boeken te lenen.

1b. De meeste mensen geven als reden aan waardoor ze niet naar de bibliotheek komen omdat ze vaak online vinden wat ze nodig hebben.

1c. Er zijn verschillende redenen waarom mensen de bibliotheek niet bezoeken:

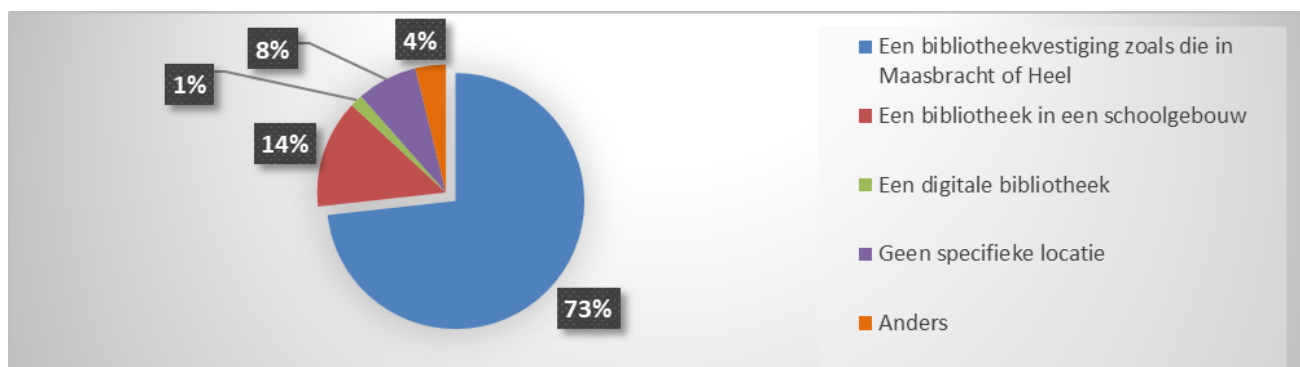
- Het ene jaar wel lid andere jaar niet, nog meer hobby's
- Leen alleen boeken voor vakanties
- Abonnement genomen op e-reader
- Kom niet toe aan lezen
- Eigen PC
- Ga naar bieb Roermond, groter aanbod
- Het aanbod in Maasgouw is klein, ik ga liever naar Weert
- In vind het geen gezellige locaties
- Kom er te weinig aan toe
- We varen door de week en daardoor weinig tijd
- Ik kan geen informatie vinden over openingstijden

1d. Wat moet er gebeuren om te overwegen om de bibliotheek wel weer te bezoeken:

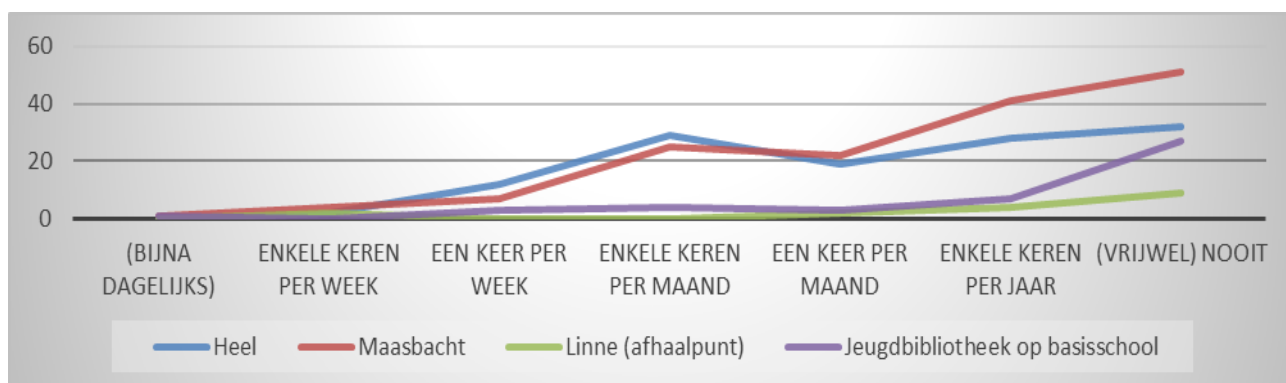
- Kennis van wat er te doen is buiten boeken lezen
- Goedkoper abonnement
- Meer publicatie/PR
- Het hoeft niet te veranderen, ligt aan mij
- Ontmoetingsplek creëren
- Aanspreekpunt gemeente
- Niet meteen boete bij 'te laat'
- Langere leentermijn dan drie weken

Beleving, bezoekfrequentie en beoordeling bibliotheekvestigingen

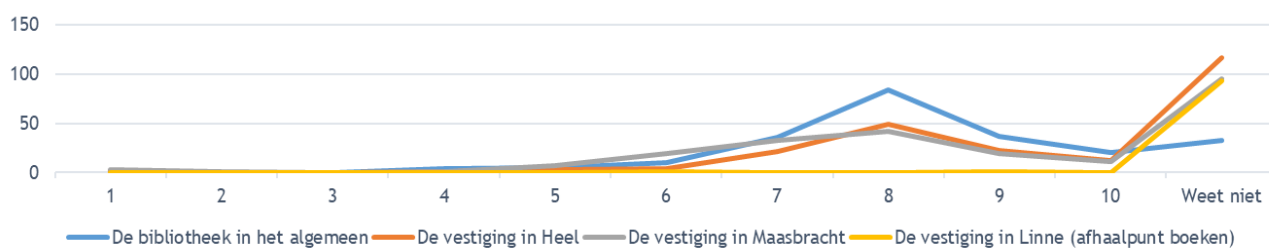
2a. Als aan 'de bibliotheek' wordt gedacht dan hebben de meeste mensen het beeld van een fysieke bibliotheekvestiging.

2b. De meeste mensen komen enkele keren per jaar tot vrijwel nooit bij de bibliotheek.

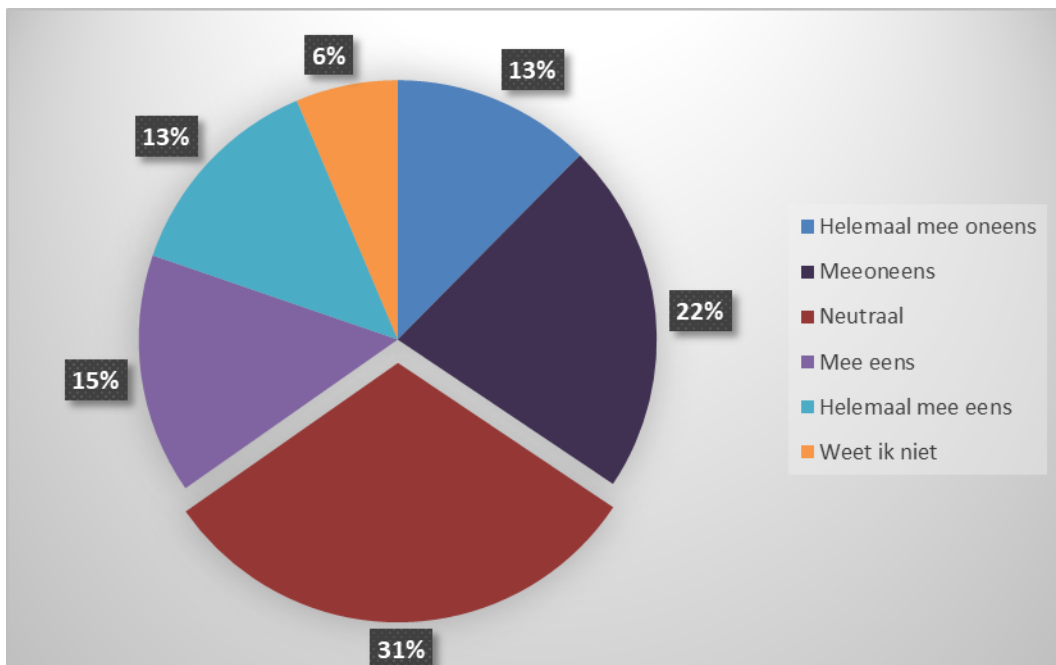
2c. Van de mensen die wel regelmatig bij de bibliotheek komen worden de fysieke bibliotheekvestigingen in Maasbracht en Heel voor 61% beoordeeld op een cijfer 8 of hoger (77% op een cijfer 7 en hoger).

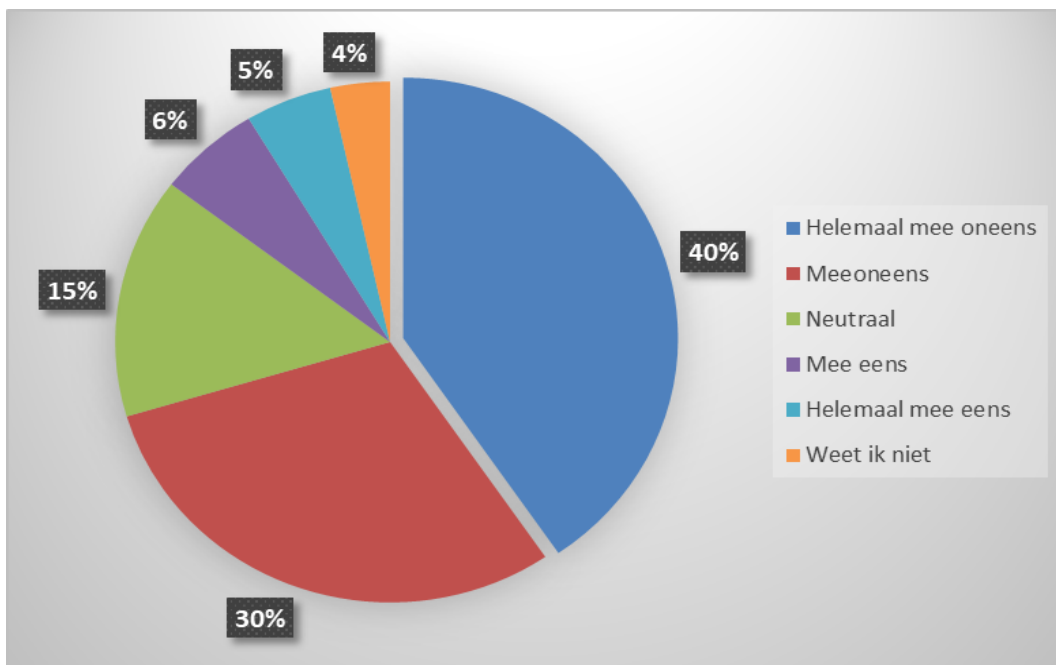
Algemene opmerkingen

- In Heel is de bieb niet geopend op woensdagmiddag. Dat is jammer voor de jeugd;
- De informatievoorziening is nihil, er zitten wel mensen achter het loket, maar die kunnen niet helpen;
- Toegankelijk, redelijk aanbod gezien de ruimte en vriendelijke medewerkers;
- Aankleding kan gezelliger in Maasbracht (persoonlijker, geen tl-verlichting);
- Voldoende, goed geordende literatuur;
- Ik word er correct geholpen;
- De bieb kan ook gebruikt worden om te werken of studeren;
- Altijd een goed gesprek;
- Vestiging Maasbracht is te klein;
- Vestiging Heel is netjes verzorgd;
- Zeer tevreden over de bibliotheek in het algemeen;

2d. De meeste mensen zijn redelijk tevreden over het aantal bibliotheekvestigingen. 66% van de ondervraagden neutraal of (helemaal) mee oneens over de stelling of er meer bibliotheekvestigingen moeten komen.

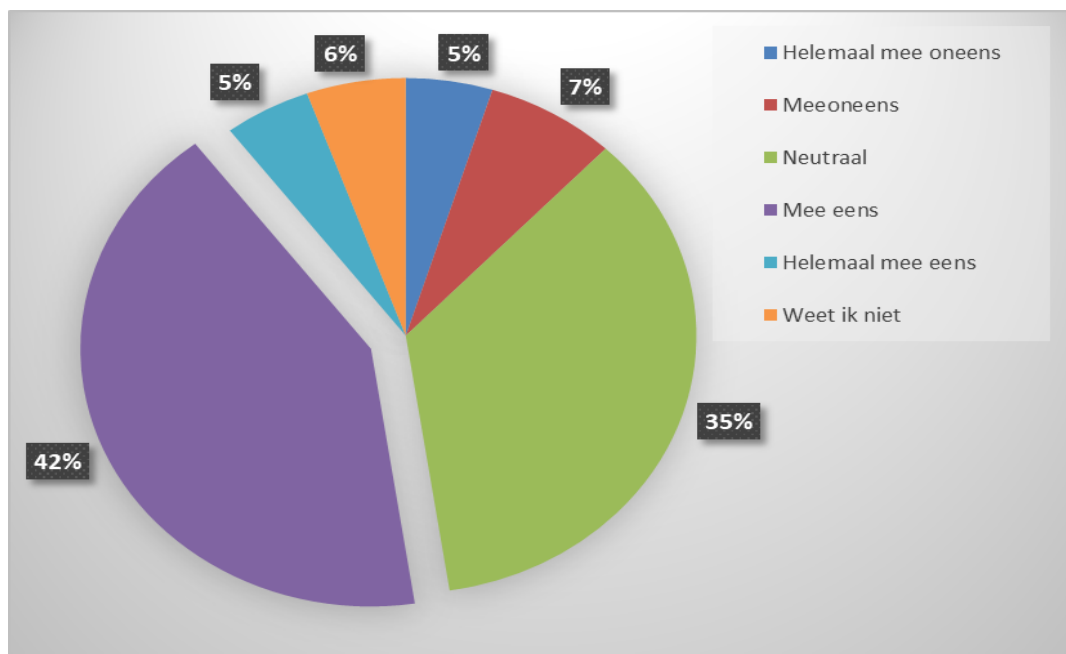

2e. De meeste mensen willen geen centrale bibliotheekvestiging. 70% van de ondervraagden (zeer) mee oneens op de stelling dat er één centrale bibliotheek moet komen.

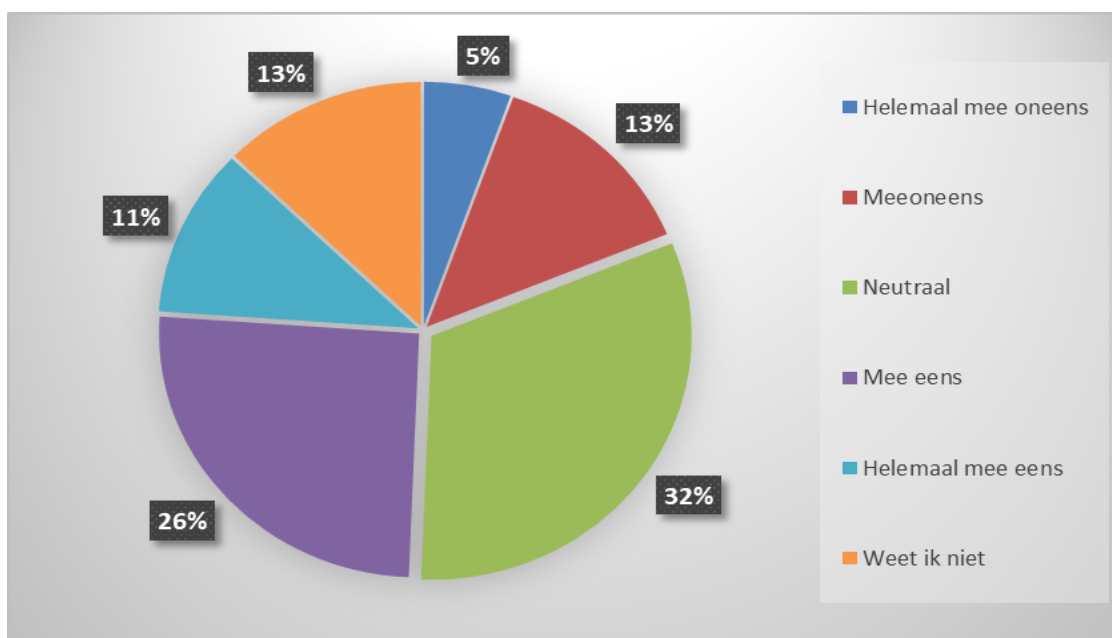

3. Functie van de bibliotheek

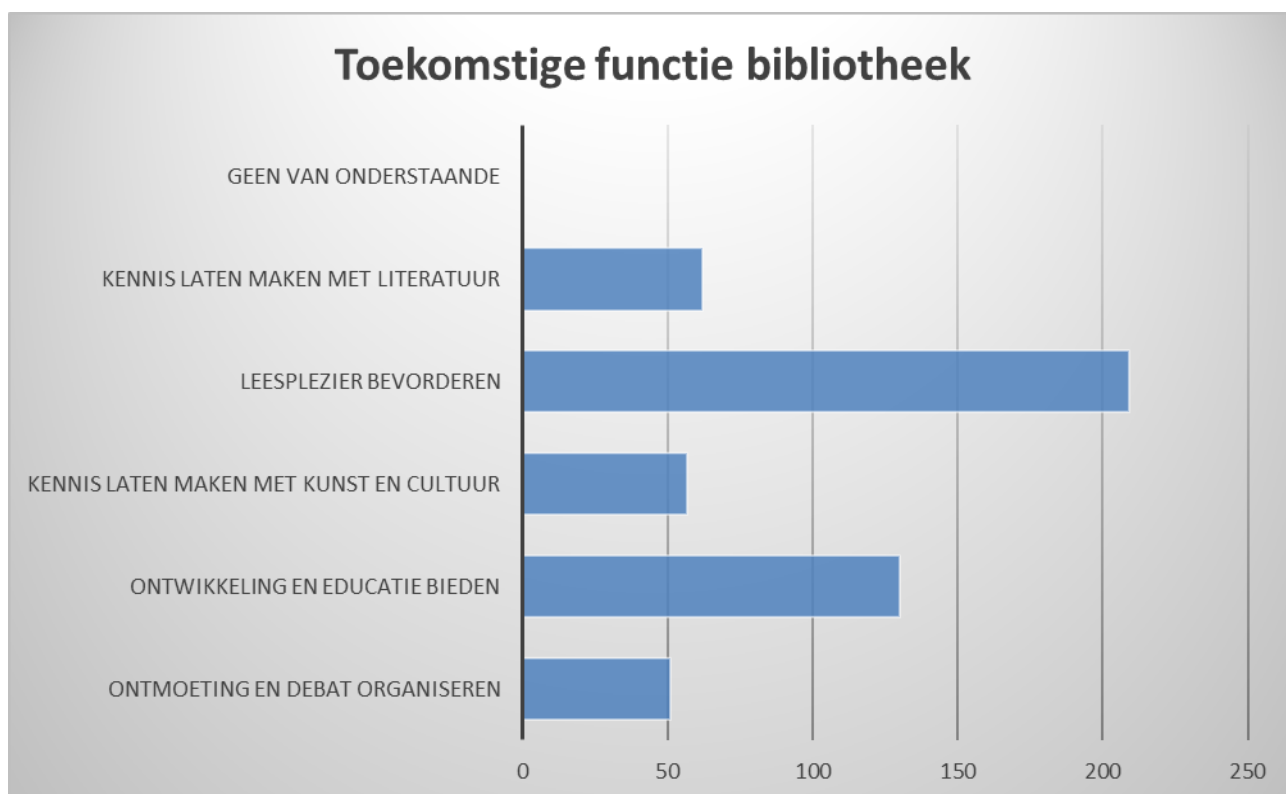
3a. De meeste mensen zijn het ermee eens dat de bibliotheek workshops en lezingen geeft op een andere locatie, bijvoorbeeld bij jeugd- en seniorenverenigingen in het dorp. 47% (helemaal) eens, 35% neutraal en 13% (helemaal) oneens.

3b. De meeste mensen zijn het ermee eens dat indien de bibliotheek meer activiteiten zou aanbieden, ze vaker naar de bibliotheek zouden gaan. 37% (helemaal) mee eens van de ondervraagden, 17% (helemaal) mee oneens, 32% is neutraal.

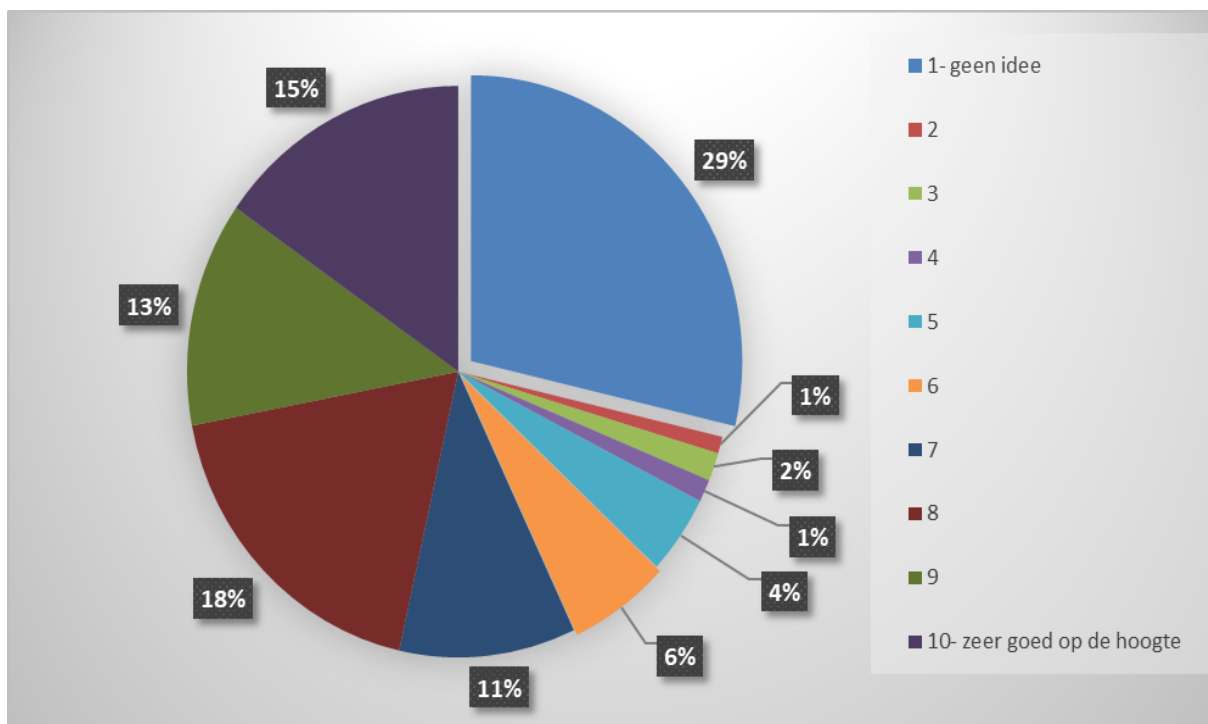

3c. De meeste mensen vinden de volgende twee bibliotheekfuncties het meest belangrijk: 'leesplezier bevorderen' en 'ontwikkeling en educatie bieden'.

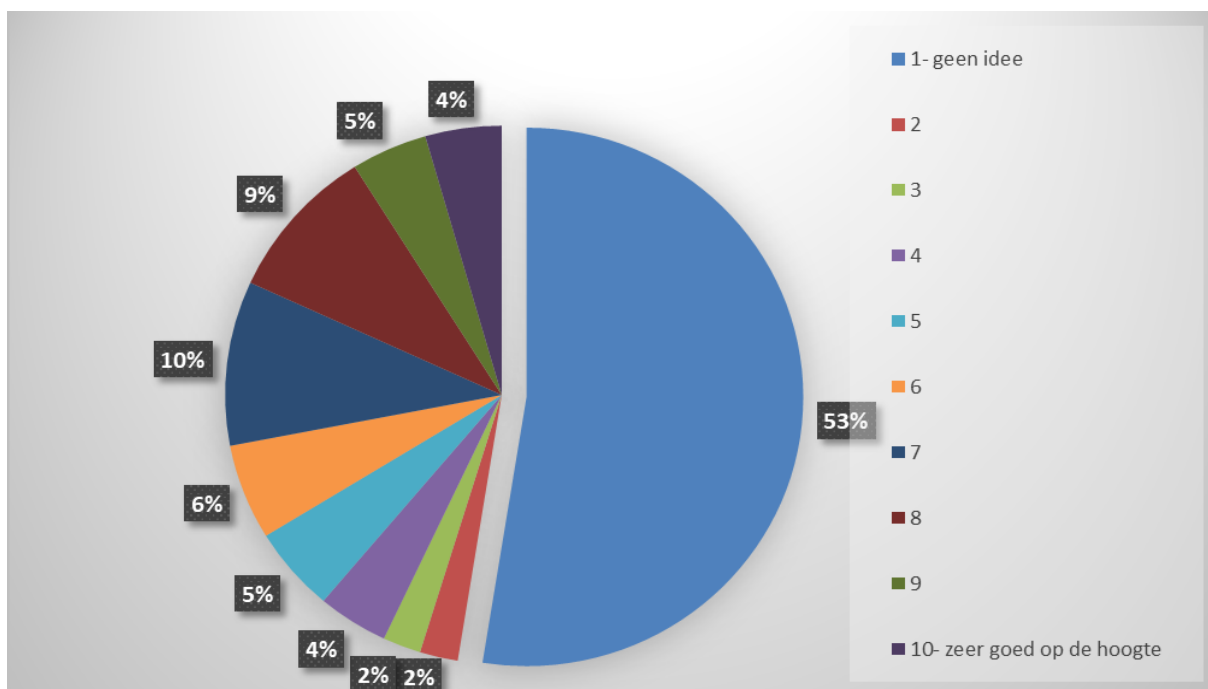

4. Aanbod van de bibliotheek

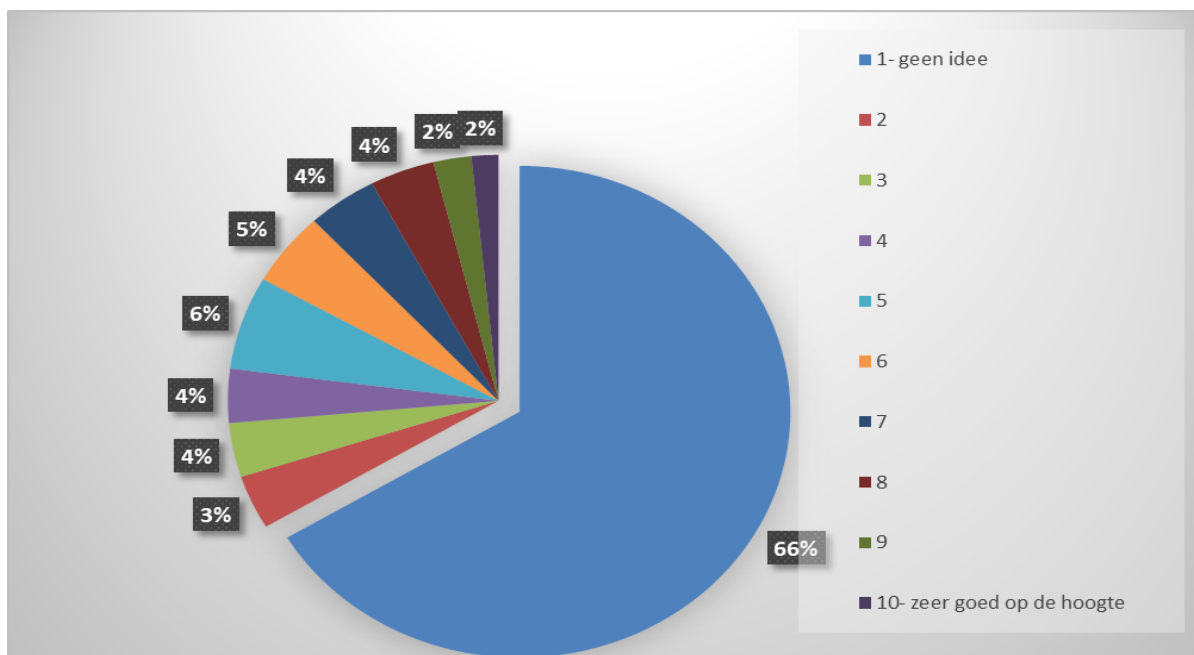
4a. Het traditionele aanbod van de bibliotheek is bij de meeste mensen bekend (63% scoort een 6 of hoger, 37% een 5 of lager). 29% van de ondervraagden heeft 'geen idee' van het traditionele aanbod.

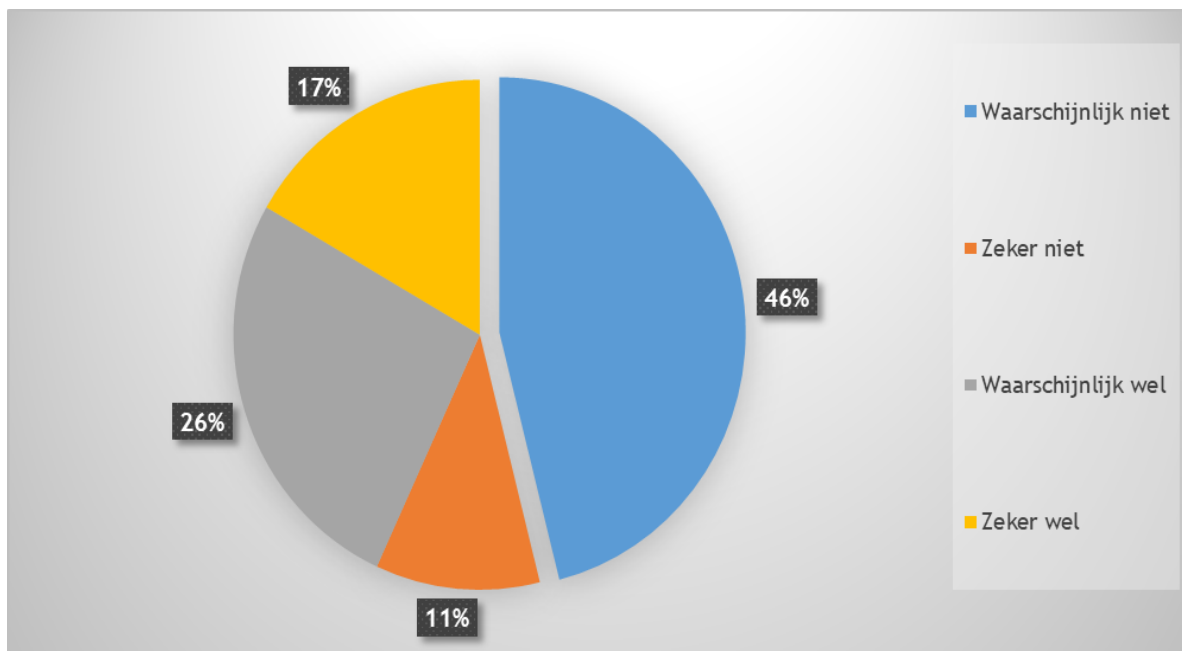
4b. Het digitale aanbod van de bibliotheek is bij de meeste mensen niet bekend (66% scoort een 5 of lager, 34% een 6 of hoger). 53% van de ondervraagden heeft 'geen idee' van het digitale aanbod.

4c. Het IDO (informatiepunt Digitale Overheid) van de bibliotheek is bij de meeste mensen niet bekend . 83% van de ondervraagden scoort een 5 of lager, 17% van de ondervraagden een 6 of hoger.

4d. Van het IDO (informatiepunt Digitale Overheid) geven de meeste mensen aan hier (waarschijnlijk) geen gebruik te maken. 43% van de ondervraagden zal hiervan waarschijnlijk wel gebruik te maken en 57% (waarschijnlijk) niet.

4e. Van het IDO (informatiepunt Digitale Overheid) geeft aan 43% van de ondervraagden hiervan waarschijnlijk wel gebruik te maken en 57% (waarschijnlijk) niet.

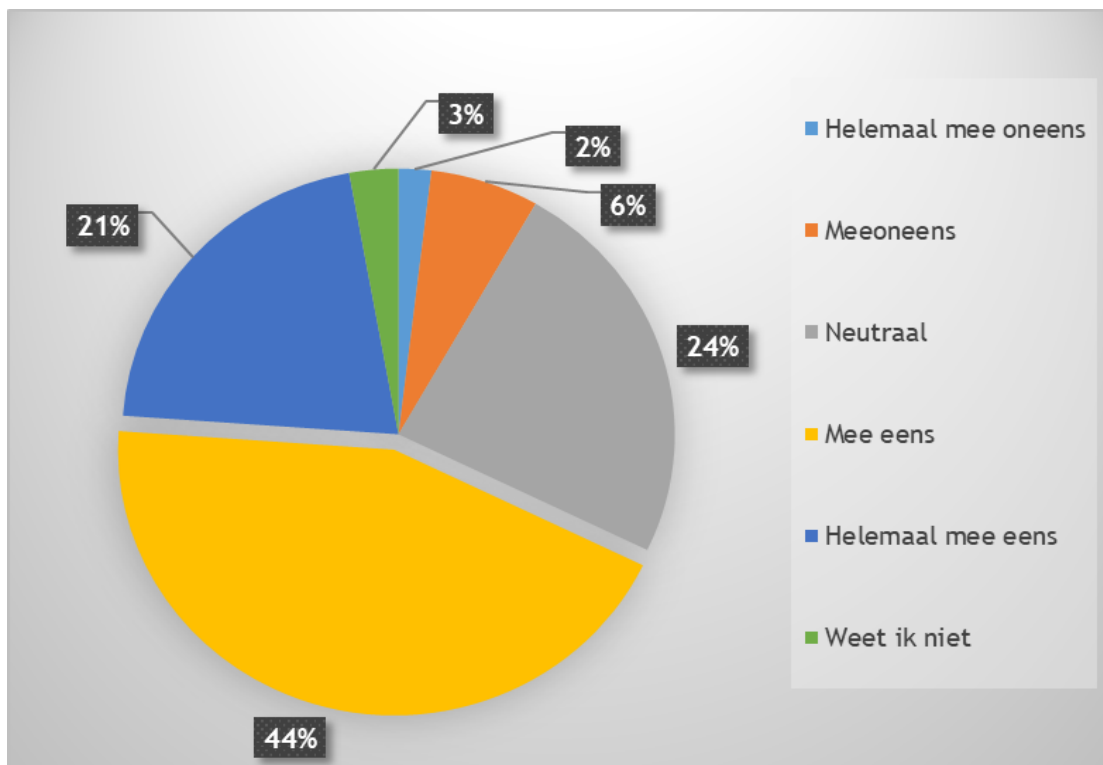
Waarom wel:

- Makkelijker als gemeentehuis
- Ouder worden, hulp fijn
- Handig als je iets niet weet
- Overheid is moeilijk te begrijpen
- Is dichterbij dan gemeentehuis
- Voor info als ik er zelf niet uitkom
- Als het niet te vinden is op internet
- Klinkt laagdrempelig
- Gemakkelijk deskundige hulp

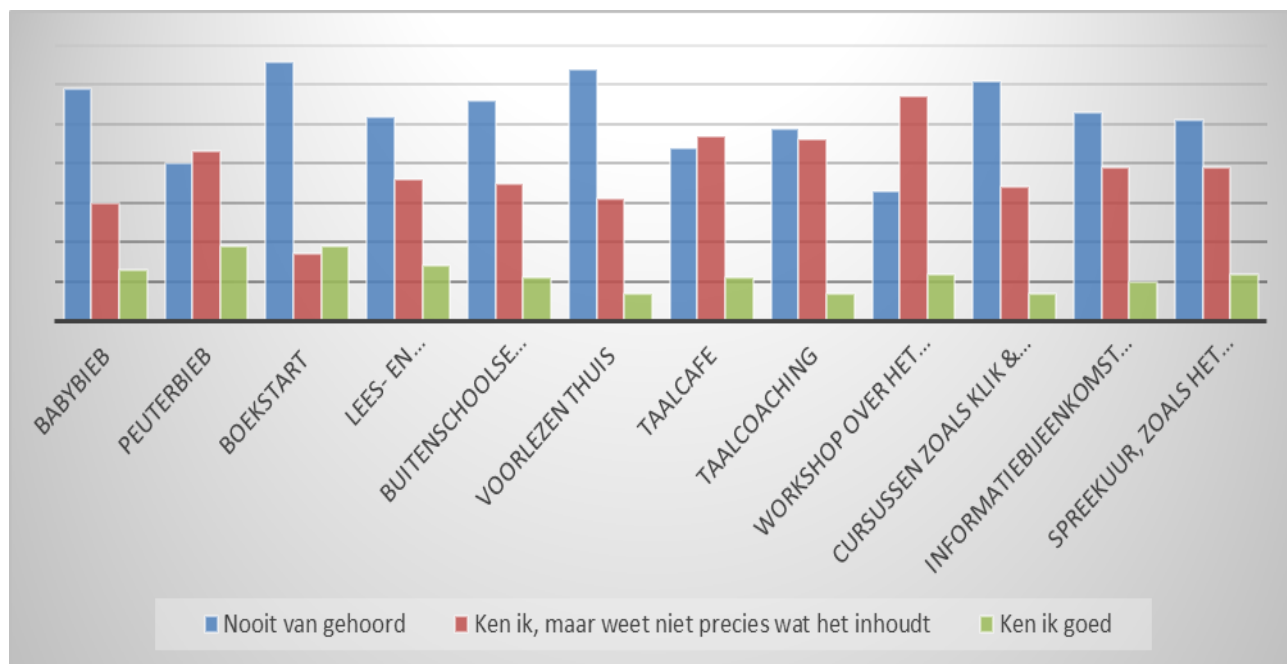
Waarom niet:

- Regel dat vanuit thuis
- Internet voldoet aan mijn wensen
- Regie in eigen hand houden
- Kan ik thuis zelf opzoeken
- Zoek ik online op
- Het IDO is onbekend
- Kan ik zelf niet inschatten
- Ben zelf goed op de hoogte van regels

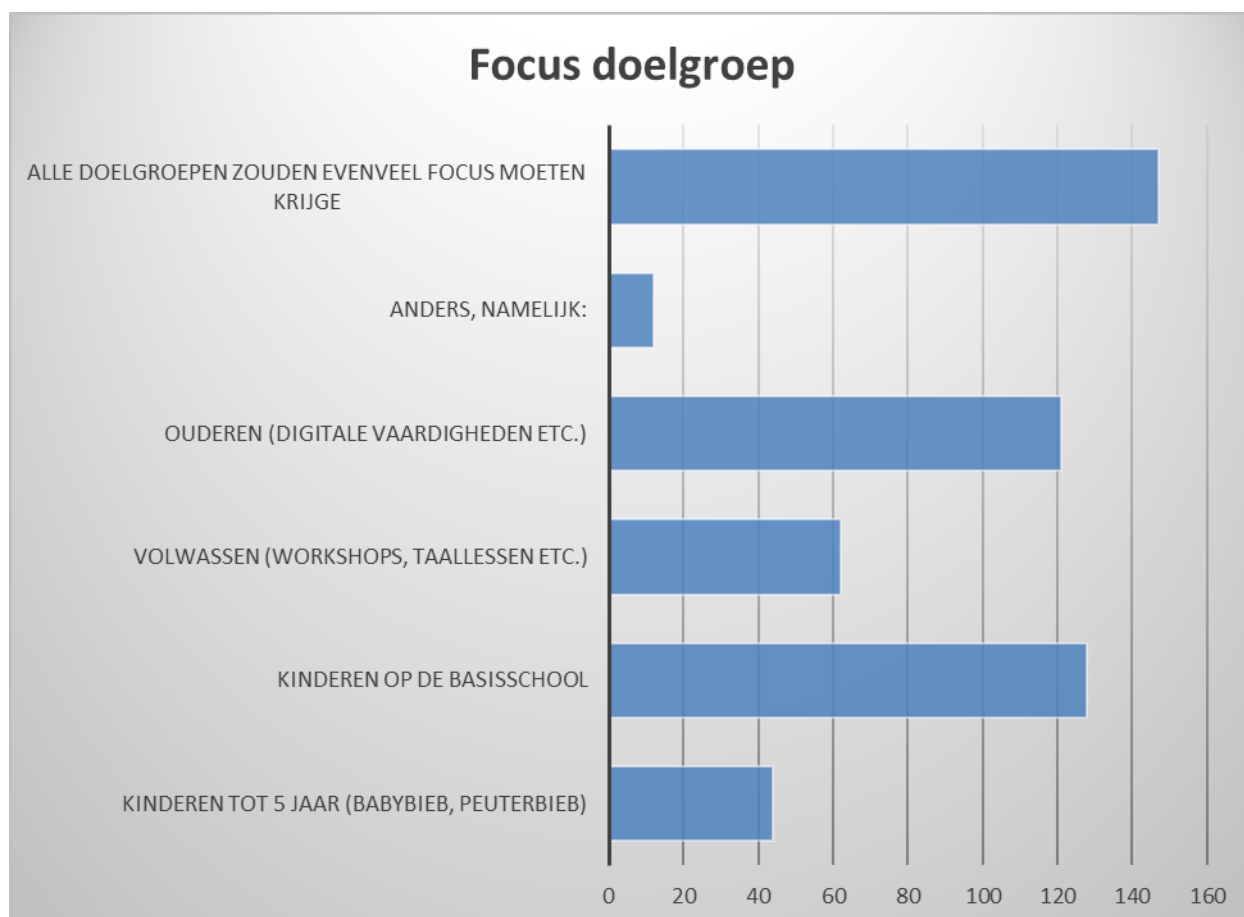
4f. De meeste mensen vinden dat alle vestigingen moeten ongeveer hetzelfde aanbod hebben voor inwoners. 65% van de ondervraagden (mee eens en helemaal mee eens) geeft aan dat alle vestigingen ongeveer hetzelfde aanbod moeten hebben voor de inwoners.

4e. Het meest bekend in het overige aanbod van de bibliotheek zijn de workshops 'omgaan met een smartphone of veilig internetbankieren' en 'het taalcafé'. Het minst bekend is het overige aanbod van de bibliotheek van het project 'boekstart' in de kinderopvang en het project 'voorlezen thuis'.

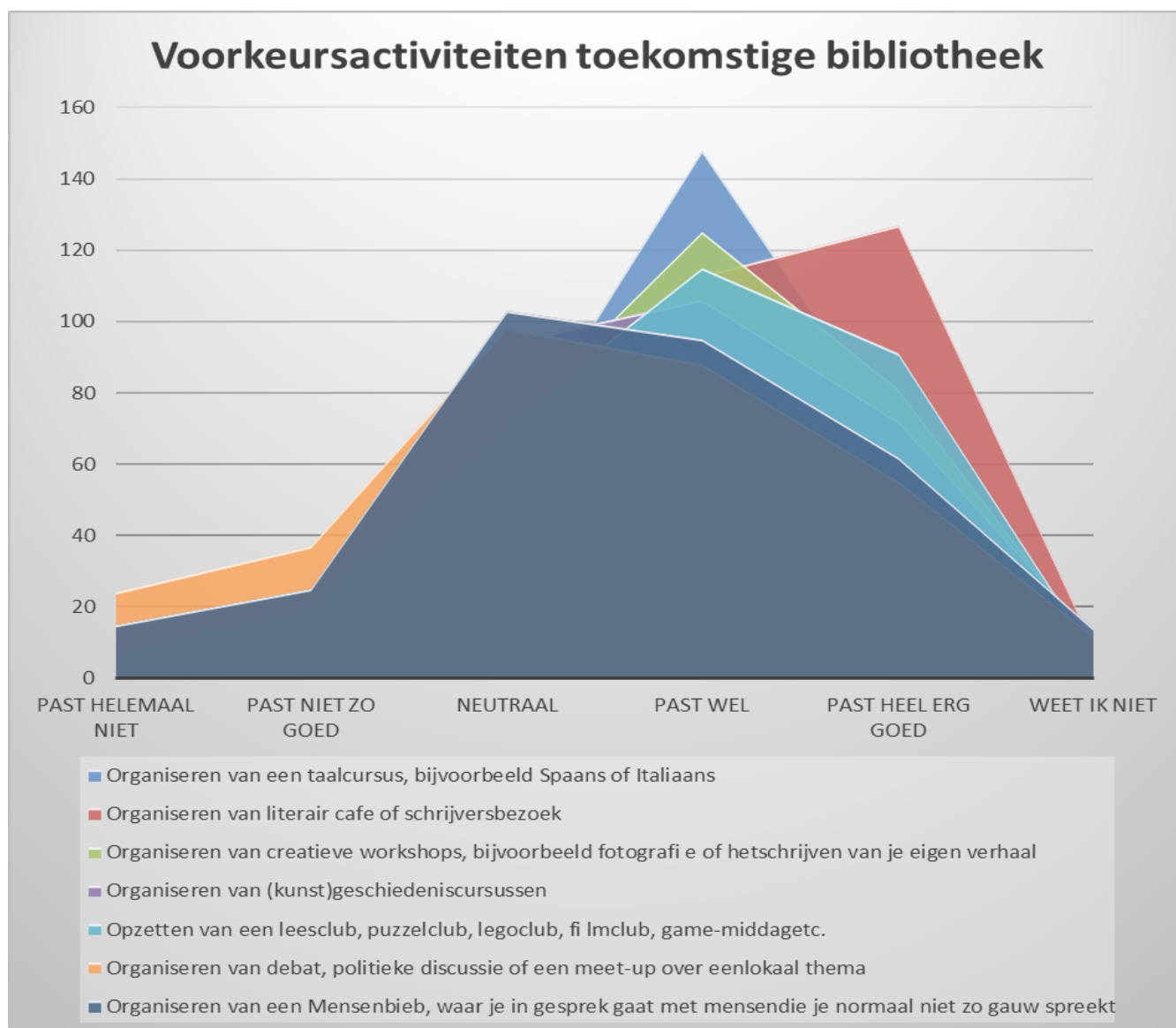
4f: De meeste mensen vinden dat alle doelgroepen moeten evenveel focus krijgen in het nieuwe bibliotheekbeleid, van jong tot oud.

4g. Voorkeursactiviteiten toekomstige bibliotheek (1)

4g. Voorkeursactiviteiten toekomstige bibliotheek (2)

Bijlage 3: adviesraad Sociaal Domein Maasgouw bibliotheekbeleid

Betreft: Advies ASD Maasgouw inzake bibliotheekbeleid 2023-2025
Maasbracht, 21 november 2022

Beste Nathalie,

Naar aanleiding van de presentatie bibliotheek beleid 2023-2025 heb je vragen gesteld aan de Adviesraad Sociaal Domein Maasgouw. Met deze brief willen wij je vragen beantwoorden.

- Welke onderwerpen/functies vinden jullie belangrijk met betrekking tot het nieuwe lokale bibliotheekbeleid?

Aandacht voor laaggeletterden, voorleesfunctie, helpen bij en uitleg geven van bijv. de regelingen, voorzieningen die er zijn m.b.t. energie, duurzaamheid, armoede, een voorlichtende functie. De informatie die vanuit Rijk, overheid.nl en gemeente aan de burgers wordt gegeven. Het omgaan met DigiD en hoe daar veilig mee om te gaan via computer/laptop, mobiel of tablet. Helpen bij het wegwijs maken op laptop, tablet of mobiel. Voorlichting geven en wijzen op mails die gevaarlijk zijn zoals phishing berichten, malafide websites etc. Dus de mogelijkheid om de basis digitale vaardigheden eigen te maken. Plaats voor spreekuurtje ambtenaar gemeente.

- Is de omschreven aanpak volledig of missen jullie bepaalde punten hierin?

De bibliotheek alleen als uitgiftepunt is oud denken en doen. De bibliotheek zal gebruik moeten maken van de voorzieningen in gemeenschapshuizen. Zorg dat inwoners zonder veel moeite en ingewikkelde aanreisroute bij de bibliotheek kunnen komen. Verbind met het lezen en boek uitzoeken ook andere zaken, zoals podcast luisteren of muziekgenres. Maak er een plek van ontmoeten van in de brede zin van het woord. Waar ook informatie over bewegen, hulp of maatje te vinden is en kan worden opgehaald. Denk aan een huiskamer en een uurtje vrijmaken voor koffie of thee met een.... Denk aan voorlichting / promotie bibliotheek op scholen. Maak het laagdrempelig in de kernen.

- Welke rol zien jullie weggelegd voor de bibliotheek in relatie tot de digitale overheid?

De rol van informatiegever en begeleider. Een reisgids op gebied van onderwijs, wetenschap en vrijetijdsbesteding. Op de digitale snelweg missen vooral de ouderen de aansluiting. Als je niet meer werkt en zodoende minder gebruik maakt van de digitale hulpmiddelen, dan vergeet je snel hoe het werkt, handige tools etc. De aansluiting kun je vinden en aantreffen in de bibliotheek. Waar je naast boeken ook samen naar muziek of podcast kunt luisteren. En je je geest kunt verrijken. Mochten er nog vragen zijn, dan horen wij dit graag.

Met vriendelijke groet,

Erik Stukstette

Werkgroep kartrekker werkgroep Onderwijs en jeugd

Lid Adviesraad Sociaal Domein Maasgouw